Ч. 2 (93) – А Рік 16

Березень-Квітень 2010

РИМО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В УКРАЇНІ

Wołanie z Wołynia
Волання з Волині

Релігійно-суспільне видання Римо-Католицької Луцької Дієцезії

Двомісячник **Wołanie z Wołynia** – *Волання з Волині*
Часопис заснований у 1994 році. **Засновник і видавець:**
Римо-Католицька парафія Успіння Пресвятої Діви Марії в Острозі.
Головний редактор: о. Вітольд-Йосиф Ковалів.
Редакція: Ірина Андрощук, Ірина Дейнека, о. Григорій Драус, о. Йосиф Козловський, Людмила Поліщук, о. Владислав Чайка, о. Вальдемар Шляхта, Інна Шостак, о. Андрій Щіслович.
Редакція публікує матеріали, не завжди поділяючи погляди їх авторів. Вміщені в часописі матеріали можуть бути передруковані з посиланням на джерело.

Адреса редакції:

✉ вул. Кардашевича, 1
35800 м. Остріг,
Рівненська обл.
Україна
☎&Fax + 380 (3654) 2-30-38

Веб-сторінка
http://www.wolaniecom.parafia.info.pl/

E-mail: vykovaliv@gmail.com

Свідоцтво про реєстрацію:
РВ № 187 від 15 травня 1997 р.

* * *

„Волинський Біографічний Словник”
“Wołyński Słownik Biograficzny”:
http://wolynskislownikbiograficzny.blox.pl/

„Щоденник, що пишеться над Горинню”
“Dziennik pisany nad Horyniem”:
http://ostrog.blox.pl/

З М І С Т

с. 3: Януш-М. ПАЛЮХ, *Померла Ірена Сандецька*

с. 4-7: *Загинули в лісі під Смоленськом у дорозі до Катині*

с. 7-10: О. Вітольд-Йосиф КОВАЛІВ, *Болісна втрата. Трагедія у 70-ту річницю Катинського Злочину*

с. 11-12: О. Мечислав МАЛІНСЬКИЙ, *Спеціалізація*

с. 13-14: О. Вітольд-Йосиф КОВАЛІВ, *Катинь – пам'ятаємо. Два "дуби пам'яті" посаджено в Острозі*

с. 15-16: Тереза ЛУКАШЕК, *Ще про о. Олександра Пузиревича*

с. 17-19: Мацей ДАНЦЕВИЧ, *Військовий квиток № 219. Українець зберіг, віднайдені в грубі колишньої плебанії, документи поручника Ліпінського*

с. 19-20: ПАП, *Броніслава Оравець-Леффлер*

с. 21-41: О. Вітольд-Йосиф КОВАЛІВ, *Острозький катинський список. Мешканці Острога та околиць, котрі загинули від рук НКВД в Катині, Харкові, Мєдноє та інших місцях казні*

с. 42: *Святкові побажання*

с. 43-44: Кшиштоф КОЛТУН, *Хрест – квітуче дерево*

с. 45: *Хроніка Острозької парафії*

с. 46-48: Кшиштоф-Рафаїл ПРОКОП, *Мартин Шишковський 1604 –1607*

Відійшли

ПОМЕРЛА ІРЕНА САНДЕЦЬКА

25 березня 2010 р. у Кременці померла Ірена Сандецька, легендарна діячка у справі польськості й польської культури. За кілька днів, 1 квітня, їй виповнилося б 98 років.

Мешкала в домі, в якому колись жив творець і директор Ботанічного Саду в Кременці, професор Вілібальд Бессер. Цей дім пані Ірена заповіла Польській Спільноті, що було для Неї гарантією того, що після Її смерті служитиме полякам і польській культурі. Протягом років оберігала польськість у місті Юліуша Словацького, опікувалась могилою його матері. Була поетом, оспівувала красу, овіяну легендами, Гори Королеви Бони, була вчителькою і авторкою від руки написаного та ілюстрованого вже легендарного "*Кременецького букваря*" ("*Elementarza Krzemienieckiego*"). Коли вибухнула ІІ світова війна, повернулася до Польщі, до Львова, з Бельгії, де працювала з тамтешньою Полонією, щоб стати на захист Батьківщини. Після совєтської агресії 17 вересня 1939 р., опинилася в родинному Кременці. Під час війни працювала в конспірації, допомагаючи полякам, котрі постраждали від українських націоналістів. Мешканці одного з польських сіл, котрі втікали від банд УПА, завдячували їй життям (організовувала їм ескорт німецьких військ). Їй також вдалося вивезти кілька десятків польських дітей, врятованих від українських погромів, до Кракова. Їхні батьки були замордовані.

Після війни разом із матір'ю залишилася в Кременці. Опікувалася костелом, вела костельний хор, вчила дітей не лише польської мови, а також польської культури. Після падіння СРСР, була однією із засновників Товариства Відродження Польської Культури ім. Юліуша Словацького в Кременці.

Разом із її відходом у вічність скінчилася в Кременці ціла епоха. Жити буде її діло, але чи знайдеться опікун, гідний наступник Ірени Сандецької?

Януш-М. Палюх

З польської переклала
Владислава Криницька

„Нехай живі не втрачають надію"
Фот. Архів

Жалоба

ЗАГИНУЛИ В ЛІСІ ПІД СМОЛЕНСЬКОМ У ДОРОЗІ ДО КАТИНІ

З глибоким жалем ми довідались про катастрофу літака під Смоленськом, у якій загинув Президент Речі Посполитої Польщі проф. Лех Качинський, а також відомі громадські діячі, котрі супроводжували Пана Президента.

У суботу, 10 квітня 2010 р. в лісі під Смоленськом у дорозі до Катині, на борту літака TU-154, загинули:

Лех КАЧИНСЬКИЙ
Президент РП

Марія КАЧИНСЬКА
Дружина Президента РП

Ришард КАЧОРОВСЬКИЙ
останній Президент РП в екзилі

Йоанна АҐАЦЬКА-ІНДЕЦЬКА
голова Верховної Адвокатської Ради

Ева БОНКОВСЬКА
внучка ген. бриг. Мєчислава Сморавінського, представник Катинських Родин

Ген. Анджей БЛАСІК
командуючий Повітряних Сил РП

Христина БОХЕНЕК
представник Катинських Родин

Анна-Мар'я БОРОВСЬКА
представник Катинських Родин

Бартош БОРОВСЬКИЙ
представник Катинських Родин

Ген. див. Тадеуш БУК
командуючий Сухопутними Військами

Архієпископ ген. бриг. о. Мирон ХОДАКОВСЬКИЙ
православний ординарій Війська Польського

Чеслав ЦИВІНСЬКИЙ
голова Світової Спілки Солдатів АК

Лєшек ДЕПТУЛА
депутат Сейму РП

Підполковник Збігнєв ДЕМБСЬКИЙ
член Капітули Військового Ордену Virtuti Militari

Ґжегож ДОЛЬНЯК
депутат Сейму РП

Катажина ДОРАЧИНСЬКА
працівник Канцелярії Президента

Едвард ДУХНОВСЬКИЙ
Генеральний Секретар Спілки Сибіряків

Александер ФЕДОРОВИЧ
перекладач російської мови

Яніна ФЕТЛІНСЬКА
сенатор РП

Ярослав ФЛЬОРЧАК
працівник Бюро Охорони Уряду

Артур ФРАНЦУЗ
працівник Бюро Охорони Уряду

Ген. Францішек ҐОНҐОР
шеф Генерального штабу Війська Польського

→

Ґражина ҐЕНСІЦЬКА
депутат Сейму РП

Ген. Казімєж ҐІЛЯРСЬКИЙ
Командуючий Гарнізону Варшава

Пшемислав ГОСЄВСЬКИЙ
депутат Сейму РП

О. прелат Броніслав ҐОСТОМСЬКИЙ
представник Катинських Родин

Маріуш ГАНДЗЛІК
заступник секретаря в Канцелярії Президента РП

О. прелат Роман ІНДЖЕЙЧИК
капелан Президента РП

Павел ЯНЕЧЕК
працівник Бюро Охорони Уряду

Даріуш ЯНКОВСЬКИЙ
працівник Канцелярії Президента РП

Ізабела ЯРУГА-НОВАЦЬКА
депутат Сейму РП

О. Юзеф ЙОНЄЦ
керівник Товариства "Парафіяда"

Себастьян КАРПІНЮК
депутат Сейму РП

Віце-адмірал Анджей КАРВЕТА
командуючий Військово-Морськими Силами РП

Маріуш КАЗАНА
директор Дипломатичного Протоколу МЗС

Януш КОХАНОВСЬКИЙ
Уповноважений з прав людини

Ген. бриг. Станіслав КОМОРНИЦЬКИЙ
представник Капітули Військового Ордену Virtuti Militari

Станіслав-Єжи КОМОРОВСЬКИЙ
заступник міністра національної оборони

Павел КРАЄВСЬКИЙ
працівник Бюро Охорони Уряду

Анджей КРЕМЕР
заступник міністра закордонних справ

О. Здіслав КРУЛЬ
капелан Варшавської Катинської Родини (1987-2007)

Януш КРУПСЬКИЙ
керівник Управління в Справах Ветеранів та Репресованих Осіб

Януш КУРТИКА
керівник Інституту Національної Пам'яті

О. Анджей КВАСЬНІК
капелан Федерації Катинських Родин

Ген. Броніслав КВЯТКОВСЬКИЙ
оперативний командуючий Збройними Силами РП

Войцех ЛЮБІНСЬКИЙ
лікар президента РП

Тадеуш ЛЮТОБОРСЬКИЙ
представник Катинських Родин

Барбара МАМІНСЬКА
супроводжуюча особа

Божена МАМОНТОВИЧ-ЛОЄК
голова Катинських Родин

Стефан МЕЛЯК
керівник Катинського Комітету

Томаш МЕРТА
заступник міністра культури і національної спадщини

Даріуш МІХАЛОВСЬКИЙ
працівник Бюро Охорони Уряду

Станіслав МІККЕ
заступник голови Ради Охорони Пам'яті Боротьби та Мучеництва

→

Александра НАТАЛЛІ-СВЯТ
депутат Сейму РП

Яніна НАТУСЕВИЧ-МІРЕР
супроводжуюча особа

Пьотр НОСЕК
працівник Бюро Охорони Уряду

Пьотр НУРОВСЬКИЙ
керівник Польського Олімпійського Комітету

Броніслава ОРАВЕЦЬ-ЛЕФФЛЕР
представник Катинських Родин

О. підполковник Ян ОСІНСЬКИЙ
Ординаріат Війська Польського

О. полковник Адам ПІЛЬХ
Євангельське Військове Душпастирство

Катажина ПІСКОРСЬКА
представник Катинських Родин

Мацєй ПЛАЖИНСЬКИЙ
керівник Товариства "Спільнота Польська"

О. єпископ ген. див. Тадеуш ПЛОСКИЙ
Ординарій Війська Польського

Ангєшка ПОГРУДКА-ВЕНЦЛАВЕК
працівник Бюро Охорони Уряду

Ген. див. Влодзімєж ПОТАСІНСЬКИЙ
представник Збройних Сил РП

Анджей ПШЕВОЗНІК
генеральний секретар Ради Охорони Пам'яті Боротьби та Мучеництва

Кшиштоф ПУТРА
віце-спікер Сейму РП

О. проф. Ришард РУМЯНЕК
Ректор Університету Кардинала Стефана Вишинського

Аркадіуш РИБІЦЬКИЙ
депутат Сейму РП

Анджей СКОМПСЬКИЙ
голова Федерації Катинських Родин

Войцех СЕВЕРИН
представник Катинських Родин

Славомір СКШИПЕК
голова Національного Банку Польщі

Лєшек СОЛЬСЬКИЙ
представник Катинських Родин

Владислав СТАСЯК
голова Канцелярії Президента РП

Яцек СУРУВКА
працівник Бюро Охорони Уряду

Александер ЩИГЛО
керівник Бюро Національної Безпеки

Єжи ШМАЙДЗІНСЬКИЙ
віце-спікер Сейму РП

Йоланта ШИМАНЕК-ДЕРЕШ
депутат Сейму РП

Ізабела ТОМАШЕВСЬКА
директор Протокольної Групи Канцелярії Президента РП

Марек УЛЕРИК
працівник Бюро Охорони Уряду

Анна ВАЛЕНТИНОВИЧ
легендарний діяч "Солідарності"

Тереза ВАЛЕВСЬКА-ПШИЯЛКОВСЬКА
заступник Голови Фундації «Голгофа Сходу» і голова Товариства Поширення Культу св. Андрія Боболі

Збіґнєв ВАССЕРМАН
депутат Сейму РП

Вєслав ВОДА
депутат Сейму РП

Едвард ВОЙТАС
депутат Сейму РП

Павел ВИПИХ
секретар в Канцелярії Президента РП

Станіслав ЗАЙОНЦ
сенатор РП

Януш ЗАКШЕНСЬКИЙ
актор

Ґабріела ЗИХ
представник Катинських Родин

ЕКІПАЖ ЛІТАКА

Капітан Аркадіуш ПРОТАСЮК

Майор Роберт ҐЖИВНА

Поручник Артур ЗЄНТЕК

Хорунжий Анджей МІХАЛЯК

Барбара МАЦЄЙЧИК

Наталія ЯНУШКО
стюардеса

Юстина МОНЮШКО
стюардеса

Є ще одна жертва катастрофи під Смоленськом: єпископ Мєчислав Цєсьляр, зверхник Варшавської дієцезії і заступник єпископа Лютеранської Церкви. Духовний загинув 19 квітня 2010 р. вночі в автокатастрофі. Єпископ Мєчислав був на жалобних урочистостях у парафії Господнього Вознесіння у Варшаві, якої настоятелем був, блаженної пам'яті, о. Адам Пільх. Він повертався в пізній порі, ймовірно, втомлений...

БОЛІСНА ВТРАТА

Трагедія у 70-ту річницю Катинського Злочину

У суботу, 10 квітня 2010 р., я не планував дивитися цю трансляцію, бо у той час маю катехезу з дітьми. Діти запізнилися... Включив на хвилину телевізор і почув відомість про страшну трагедію в туманному лісі під Смоленськом, яку ми прийняли з глибоким жалем. Загинули усі пасажири цього льоту – 96 осіб.

Завдяки трансляції св. Меси з Катині, ми духовно єдналися із Земляками. Трагедія торкнулася всього народу. Під час спеціального льоту на катинські Урочистості, який для багатьох мав бути нагородою, загинула польська еліта. Також ця трагедія болісно торкнулася і нашого часопису – загинуло десятеро наших вірних Читачів і Приятелів:
Президент Речі Посполитої Польщі Проф. Лех-Олександр Качинський,
Єва Бонковська,
о. Юзеф Йонєц,
Януш Куртика,
Станіслав Мікке,
Броніслава Оравець-Леффлер,
Мацей Плажинський,
Його Преосвященство Єпископ ген. див. Тадеуш Плоский,
Анджей Пшевозьнік,
Анна Валентинович

Ось кілька слів-спогадів про наших, блаженної пам'яті, Приятелів:

Проф. Лех-Олександр Качинський (нар. 18 червня 1949 р. у Варшаві) – польський політик, Президент Речі Посполитої Польщі у 2005-2010 роках, голова Верховної палати контролю у 1995-1992 роках, міністр юстиції і генеральний прокурор в уряді Єжи Бузека 2000-2001 роках, мер Варшави 2002-2005 роках. Не мав нагоди особисто з ним познайомитися. Протягом усієї

його каденції ми висилали йому наш часопис і книжки, видані в рамках Бібліотеки "Волання з Волині". Дуже часто отримували від Його секретаріату подяки на білому папері із гербом Речі Посполитої Польщі. У 2008 році я був нагороджений Паном Президентом Кавалерським Хрестом Ордену Відродження Польщі (на жаль, блаженної пам'яті Президент, не встиг мені вручити нагороду).

Єва Бонковська, з дому Сморавінська (нар. 2 серпня 1962 р. у Кракові) – польська бібліотекарка, гарцерка, діячка Товариства Катинських Сімей. Внучка генерала Мечислава Сморавінського, заарештованого у Володимирі-Волинському і замордованого у Катині – власне, на його могилу вона їхала до Катині. Посмертно нагороджена Кавалерським Хрестом Ордену Відродження Польщі.

О. Юзеф Йонєц (нар. 12 жовтня 1959 р. у Лясковей біля Лімановей) – польський католицький духовний, піярський чернець, громадський діяч. Багаторічний керівник Товариства "Парафіяда". Діти і молодь парафії Острог дворазово брали участь у Парафіяді у Варшаві, у тому прекрасному заході, що поєднує вівтар, спорт і театр. Посмертно нагороджений Офіцерським Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Януш-Марек Куртика (нар. 13 серпня 1960 р. у Кракові) – польський історик, д-р габ. історичних наук, керівник Управління в Справах Ветеранів та Репресованих Осіб (2005-2010). Посмертно нагороджений Великим Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Станіслав-Войцех Мікке (нар. 11 вересня 1947 р. в Лодзі) – польський адвокат, письменник, громадський діяч, заступник Голови Ради Охорони Пам'яті Боротьби та Мучеництва, редактор місячника "Палестра". Посмертно нагороджений Командорським Хрестом Ордену Відродження Польщі. Я особисто з ним познайомився під час обходів на честь замордованих у Борщівці біля Гощі на Волині 6

листопада 2003 року. Після урочистості, ми довго розмовляли, аж просили, щоб він йшов до автобуса. Тоді він мені подарував свою книжку, видану російською мовою "*«Спи, храбрый» в Катыни, Харькове и Медном*", Варшава 2001 р. – перепрошував мене, що книжка є російською мовою, бо польські екземпляри вже роздав...

Броніслава Оравець-Леффлер (нар. 16 лютого 1929 р. в с. Поронін) – польський стоматолог і громадська діячка, мешканка Пороніна, в місцевості моєї родинної парафії. Її дядьком (братом батька) був полковник Францішек Оравець, командир Полку Підгалянських Стрільців, замордований у 1940 р. в Катині НКВД. Протягом багатьох років хотіла особисто віддати шану своєму дядькові, похованому в катинському лісі. Місяць до трагедії я її зустрів на пошті в Пороніні – тоді подякувала мені за висилання для неї "Волання з Волині". Посмертно нагороджена Кавалерським Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Мацєй Плажинський (нар. 10 лютого 1958 р. в Млинарах) – польський юрист, політик, ґданський воєвода в 1990-1996 роках, маршалок сейму в 1997-2001 роках, один із засновників і колишній керівник Громадянської Платформи, а також її парламентарного клубу, депутат Сейму III, IV і VI скликань, сенатор і віце-маршалок Сенату V скликання. Керівник Товариства "Спільнота Польська" у Варшаві (від 2008 р.), яке займається опікою Полонії, особливо у пострадянських країнах. Посмертно нагороджений Великим Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Його Преосвященство Єпископ ген. див. **Тадеуш-Стефан Плоский** (нар. 9 березня 1956 р. в Лідзбарку Вармінському) – польський римо-католицький духовний, польовий єпископ Війська Польського, генерал дивізії, доктор габілітований юридичних наук, надзвичайний професор Вармінсько-Мазурського Університету, там же керівник Кафедри Адміністративного Права і Науки про Адміністрацію, член Ради Охорони Пам'яті Боротьби та Мучеництва. Посмертно нагороджений Командорським Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Анджей-Ян Пшевозьнік (нар. 13 травня 1963 р. в Пальмірах) – польський історик, генеральний секретар Ради Охорони Пам'яті Боротьби та Мучеництва (1992-2010). Подібно як з паном Станіславом Мікке, я познайомився з ним на урочистостях у Борщівці біля Гощі. Раніше він дофінансував нам видання спогадів о. Ремігіуша Кранца під заголовком "*У дорозі з Острога на Колиму*" (Білий Дунаєць – Краків, 1998). У Борщівці я з ним розмовляв, зокрема, про жертви масових злочинів – біля 140 осіб – в підземеллях парафіяльного костелу в Острозі. Він встановлював хрест за хрестом на колишніх Рубежах Речі Посполитої, у тому числі на Волині, що символізує його великий вклад у повернення пам'яті. Посмертно нагороджений Великим Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Анна Валентинович, з дому Любчик, (нар. 15 серпня 1929 р. неподалік Рівного на Волині) – діячка Вільних Профспілок, легендарна співзасновниця Незалежної Самостійної Профспілки "Солідарність", Дама Ордену Білого Орла. Мало хто в Польщі знає, що за походженням була українкою. У дитинстві закінчила чотири класи початкової школи. У десять років залишилася сиротою. Її пригорнули чужі люди, в 1941 р. опинилася під Варшавою. Її рідна сестра, Ольга Любчик, живе в Рівному. Сестри віднайшли одна одну кілька років тому.

→

"Волання з Волині" висилаємо також в Управління в Справах Ветеранів та Репресованих Осіб у Варшаві, якого керівником був, блаженної пам'яті, **Януш Крупський** (нар. 9 травня 1951 р. у Любліні) – польський історик, діяч демократичної опозиції у ПНР, державний керівник III Речі Посполитої. Посмертно нагороджений Великим Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Знав ще дві жертви Смоленської Трагедії, Януша Закшеньського і Анджея Сар'юша-Скомпського.

Януш-Станіслав Закшенський (нар. 8 березня 1936 р. у Пшедедвожі) – польський актор театру і кіно, редактор, багаторічний член Союзу Пілсудчиків. Актор, котрий для багатьох людей асоціюється з Маршалом Юзефом Пілсудським, якого охоче грав. З паном Янушом познайомився особисто у Вілянові в 2007 р. під час обходів 250-ої річниці від дня народження Архієпископа Йоана-Павла Воронича, де представляв Єпископа Маркіяна Трофим'яка. Перед урочистістю, після подорожі відпочивав на плебанії, де сподобалась мені приятельська розмова актора з Єпископом Юзефом Завітковським. Посмертно нагороджений Командорським Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Анджей Сар'юш-Скомпський (нар. 20 листопада 1937 р. в Кракові) – польський громадський діяч, в 2006-2010 роках голова Федерації Катинських Сімей. Його дочка Ізабелла ходила до тієї самої школи, що і я – I Загальноосвітній Ліцей ім. Освальда Бальцера в Закопаному. За часів Народної Польщі п. Анджей Скомпський був директором підприємства Veritas-Inco і керівником Патріотичного Руху Народного Відродження у Білому Дунайці, у моєму родинному селі. Посмертно відзначений Кавалерським Хрестом Ордену Відродження Польщі.

Канцлер капітули Військового Ордена Virtuti Militari генерал дивізії **Станіслав Наленч-Коморницький** (нар. 26 липня 1924 р. у Варшаві), мав намір відвідати Остріг і могилу свого далекого родича єпископа Франциска Коморницького, яка знаходиться біля парафіяльного костелу. Сказав про цей намір гарцерам зі Здолбунова.

О. прелат Збігнєв Пешковський (помер кілька років тому) разом із Станіславом Здроєвським у праці "*Католицькі духовні в Голгофі Сходу*" написав про о. Стефана Недзеляка, що це є "*остання в ПНР «жертва Катині»*". Хто ж міг сподіватися, що катинський список неповний, що буде доповнений видатними державними і громадськими діячами III Речі Посполитої.

Вічне спочивання дай їм, Господи.
А світло віковічне нехай їм світить.
Нехай спочивають у мирі. Амінь.

о. Вітольд-Йосиф Ковалів

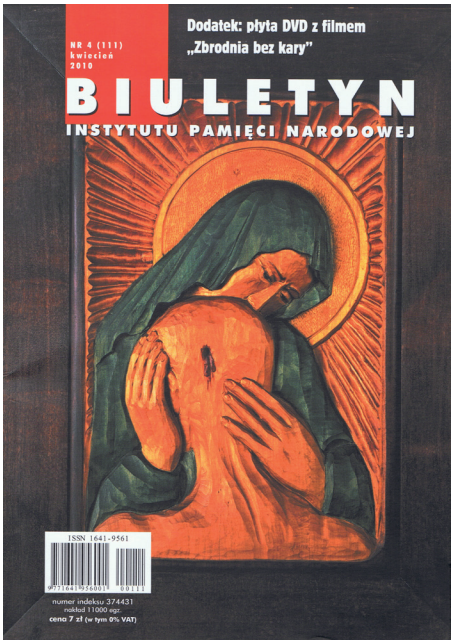

Вірити в Христа

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

А ким ти хочеш бути?

Чому ти вчишся? Можливо скажеш, що не знаєш про що йдеться? А отже, ставлю запитання ясніше: Ким хочеш бути? Що будеш робити після закінчення навчання?

Чи знаєш вже до чого прямуєш? Йдеться мені про те, чи ти бачиш сенс свого навчання, чи вже нині поєднуєш його з конкретною життєвою метою?

Ставив ці запитання багатьом ученицям і учням середніх шкіл і дійшов висновку, що значна частина молоді не знає, навіщо вчиться. Старші люди дивуються, хвилюються, обурюються, але молодь дійсно не знає. Дорослі переконалися на власній шкірі, що це означає, наприклад, не знати інших мов, бо намагалися розширити свої знання і переконалися, як мало професійних творів є польською (українською) мовою і як дуже важко далі удосконалюватися.

Хтось мені колись представляв проект школи нового типу. Діти приходять на навчання, ідуть до гардеробу і там переодягаються в робочий одяг. Одні в комбінезони, інші в пекарські фартухи, інші в халати медсестер і так далі й розходяться по своїх "підприємствах праці". Можливо запитаєш: "*Чи це роблять також малі діти з перших класів?*". Так. Тільки вони, наразі, користуються іграшками – моделями, опрацьованими науковцями-психологами. Кожна дитина може приєднатися до такої групи, яка їй подобається. Після якогось періоду навчання, вона вибирає в кінці галузь, що відповідає її зацікавленням і потім вже тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік у рік приходить до школи, одягає на себе робочу одежу,

припустимо механіка і разом з вчителем та іншими хлопцями лізе під автомобіль.

Інший учень іде до пекарні, замішує тісто, робить креми, інший підливає квіти і садить редиску, а ще інший у стайні доїть корів і випробовує нові сучасні методи вирощування курчат. Як показують спостереження, діти дуже прив'язуються до своєї праці й переживають за неї. Не можуть дочекатися, коли закінчаться канікули. "*Бо треба ремонтувати вкладиші, або побачити, як вдався новий сорт аґрусу*".

Скажеш: "*Це така школа? Чи вони не вчать рахувати, географії, історії?*". Авжеж, учать. Рахувати мусять вчитися, тому що потрібно порахувати, наприклад, яйця, які знесли кури, або зуби на зубчастих колах у коробці передач. Географія хоча б для того, щоб знати звідки привести потрібні запчастини до машин, або нові сорти рослин, які варто б в даній місцевості акліматизувати; історію – при нагоді, наприклад, розвитку моторизації чи вирощування картоплі. Хлопець, котрий виходить із такої середньої школи, має в руках знання автомобіля, або також досконало може випікати різне печиво. Після її закінчення, може йти працювати, або може також навчатися в ліцеї цього самого типу. Там продовжуються основи середньої школи. А отже, наприклад, показується на таблиці чи під мікроскопом, що діється в каструлі, коли до муки додаються дріжджі, або які проходять процеси в сталі при нагріванні до певної температури.

Можливо скажеш: "*Коли були б такі школи, то було б інакше. Чому їх не вводять?*". Відповім тобі: Бо це не є повністю "добрі" школи. Подають образ світу занадто вузьким, дуже "спеціалізованим", а разом із тим у занадто малому ступені вчать вміння теоретично мислити, те, що називаємо загальною інтелігенцією. Така школа може вивчити добрих спеціалістів – техніків, натомість не виховає людей з широкими горизонтами мислення. Це не означає, що не маєш думати про свою майбутню професію. Якнайбільше повинен. Мусиш відкрити свою майбутню професію, своє зацікавлення. Повинен підписати якийсь часопис, який буде систематично поповнювати твої знання про предмет твоїх зацікавлень. Мусиш собі комплектувати професійну бібліотеку, майструвати, збирати, колекціонувати, будувати моделі. Це має бути твоїм захопленням. Має тобі допомогти віднайти твою майбутню професію.

(далі буде)

о. Мечислав Малінський

З польської переклала
Владислава Криницька

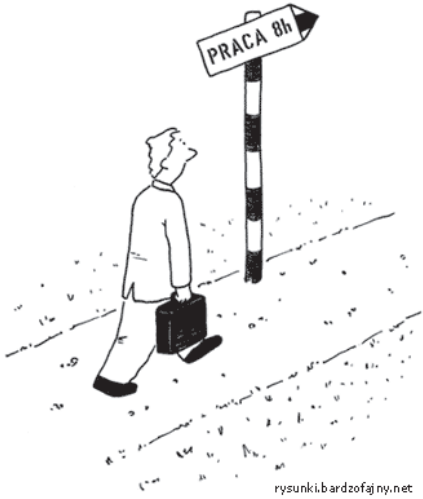

У нас на Волині

КАТИНЬ – ПАМ'ЯТАЄМО

Два «дуби пам'яті» посаджено в Острозі

Рішенням Цетрального Комітету ВКП (б) від 5 березня 1940 р. НКВД весною 1940 р. вимордувала в Катині, Харкові, Твері, Биківні та інших місцях казні близько 22 тисяч польських офіцерів, поліцейських і лісників.

У неділю, 25 квітня 2010 р., в рамках обходів 70-ої річниці катинського злочину НКВД біля Острозького костелу посаджено два «дуби пам'яті» в честь двох жителів Острога Станіслава-Людвіка Жураковського і Конрада Шепельського.

Станіслав-Людвік Жураковський народився 5 травня 1886 р. в Житніках біля Києва. Офіцер запасу Війська Польського. Останній бургомістер м. Острога в 1934-1939 роках. Замордований НКВД в квітні 1940 р. в Катині.

Конрад Шепельський народився 14 січня 1896 р. в Острозі – лікар, доктор медичних наук, поручник Війська Польського.

«Дуб пам'яті» в честь Станіслава-Людвіка Жураковського посадили спільно мер міста Острога Тарас Пустовіт і Генеральний Консул Республіки Польща в Луцьку Томаш Янік. Натомість «дуб пам'яті» в честь Конрада Шепельського посадили разом голова Товариства Польської Культури Острожчини Володимир Філяровський і парох римо-католицької парафії Успіння Пресвятої Діви Марії в Острозі о. канонік Вітольд-Йосиф Ковалів, котрий також освятив посаджені деревця і пам'яткові таблиці.

„Дуб пам'яті" на честь Станіслава-Людвіка Жураковського спільно посадили мер м. Острога Тарас Пустовіт і Генеральний Консул РП в Луцьку Томаш Янік
Фот. Ірина Дейнека

На урочистості присутні були також Микола Добровольський – секретар міської ради в Острозі та Валентин Ваколюк – голова Товариства Польської Культури в Луцьку. У приготуванні урочистості значно посприяли гарцери зі Здолбунова на чолі з комендантом загону Олександром Радіцею.

Потім була відправлена заупокійна Свята Меса за всі жертви катинського злочину, пов'язані з Острогом.

„Дуб пам'яті" на честь Конрада Шепельського спільно посадили голова Товариства Польської Культури Острожчини Володимир Філяровський і парох парафії Успіння Пресвятої Діви Марії в Острозі о. Вітольд-Йосиф Ковалів
Фот. Ірина Дейнека

В «*Острозькому катинському списку*» є кількадесять осіб – польських офіцерів, поліцейських і лісників з Острога і околиці.

«*Катинь – пам'ятаємо*» – це вельми вагоме звернення не тільки до польського народу. У катинських списках є не тільки поляки. Там є також українці, білоруси, євреї, татари і, навіть, грузини. У Катині був замордований останній довоєнний бургомістер Острога Станіслав-Людвік Жураковський. Натомість, у Биківні біля Києва, був убитий український сенатор польського сенату (верхня палата парламенту) Іннокентій Гловацький з Острога.

Наше місто було материнським гарнізоном батальйону Корпусу Охорони Пограниччя «Остріг» та 19 Полку Волинських Уланів ім. генерала Едмунда Ружицького. Під час II світової війни, 17 вересня 1939 р., Острог зайняли совєтські війська. Прізвища острозьких офіцерів, поліцейських і лісників, котрі потрапили до совєтських таборів полонених не є загально відомі. Навіть тут, в Острозі, де працювали. Адже працювали також для нашого міста. Відійшло вже багато людей зі старшого покоління, котре їх знало, а наступні покоління – в тому числі ми, тут присутні – живемо зовсім іншими проблемами. Щоб пам'ять про острозьких офіцерів, поліцейських і лісників – жертв злочинного сталінського тоталітаризму – не загинула, комплектується вже кілька років «*Острозький катинський список*».

Жертва польських офіцерів 19 Полку Волинських Уланів ім. генерала Едмунда Ружицького та батальйону Корпусу Охорони Пограниччя «Остріг», поліцейських з Острога і навколишніх сіл, є частиною великої «Голгофи Сходу». 10 квітня 2010 р. до жертви 1940 р. була добавлена нова жертва – катастрофа літака президента Республіки Польща Леха Качинського під Смоленськом.

Михайло Ковалюк

Написали до нас

ЩЕ ПРО О. ОЛЕКСАНДРА ПУЗИРЕВИЧА

Шановний Отче Редакторе!

У часописі "Волання з Волині" ч. 1 (92) – Б Рік 16 від січня-лютого 2010 р. на сторінці 25 під гаслом Пузиревич, вказані певною мірою неправдиві дані. О. Олександр Пузиревич був настоятелем парафії Господнього Преображення в Горохові, а одночасно деканом Горохівського деканату і каноніком, що належав до колегіати в Олиці. Народився він 27 квітня 1893 р. в с. Піковець, парафія і повіт Махнівка біля Бердичева. Згідно повідомлення пані Єви Пузиревич, братової о. Олександра, він походив із великої родини. Мав п'ятеро братів: Вітольда, Мєчислава, (старших від нього), а також трьох менших: Антонія, Ярослава і Болєслава. Сам був третім з братів.

Батько – Мар'ян Пузиревич, гербу Прус III і мати Міхаліна з дому Абданк Крушевська, гербу Абданк, – дали синам гідне виховання за допомогою гувернанта Фліґеля. Згідно родинної традиції, як Пузиревичі, так і Крушевські, сягають своєю генеалогією аж до Люблінської Унії.

Олександр Пузиревич закінчив гімназію в Житомирі в 1913 р., після чого поступив там же до духовної семінарії. У 1918 році був рукоположений. У той же час, в 1917 р., двох його старших братів заслали до Сибіру.

Після повернення Польщею незалежності, Житомир і Бердичів опинилися у складі Радянської Росії. Луцько-Житомирська дієцезія була поділена на дві окремі частини. Луцька дієцезія із резиденцією в Луцьку припала Польщі. Друга частина – поділила долю інших дієцезій на терені Радянського Союзу.

Де Отець розпочав свою священицьку працю, не відомо. З родинної розповіді виникає, що в 1920 р., коли Пілсудський відступав з-під Києва, двох молодших братів Отця прибули до нього до парафії Птича, що належала до деканату Дубно в Луцькій дієцезії. О. Пузиревич був адміністратором тієї парафії.

У 1923 р. помер батько О. Олександра і був похований на цвинтарі в Махнівці, мати перебралася до сина до Птичи.

У якому році О. Пузиревич прийняв парафію Горохів, а разом із нею і Горохівський деканат і коли отримав гідність каноніка, немає точних даних. Я була його парафіянкою від 1936 р., а тоді він був і парохом, і деканом, і каноніком.

Парафія в Горохові гордилася багатим, гарним і старовинним костелом в стилі ампір.

Перший дерев'яний костел у повітовому місті Горохові на Волині був поставлений в 1619 р. князем Адамом-Олександром Сангушкою.

Цей костел згорів у 1802 році. Новий мурований костел був фундований графом Валер'яном Стройновським (власником Горохова) і тодішнім парохом каноніком о. Андрієм

Любінським. Цей костел у 60-тих роках XX століття був підірваний у повітря, а на його місці із врятованої цегли була вибудувана пошта, що існує і до сьогодні.

О. Парох Пузиревич знав своїх парафіян і знав їх проблеми. Його всі любили і шанували. У катехитичній праці йому допомагали дві черниці зі згромадження Місіонарок Францисканок.

Після 17 вересня 1939 р. Отець не був арештований і не був вивезений до Сибіру. До Казахстану була вивезена його братова зі своїм семирічним сином. Двоє братів Отця були у Війську Польському.

27 жовтня 1939 р. о. єпископ Адольф-Петро Шельонжек, луцький єпископ, призначив на час війни о. Пузиревича своїм генеральним вікарієм на терен Горохівського деканату. У 1940 р. було Миропомазання в парафії. Вділив його о. декан Олександр Пузиревич. На підтвердження вищесказаного можу запропонувати лист мого рідного батька, вивезеного до Сибіру, котрий в 1940 році тішився, що його старші діти (а мої сестри і брати) приступили до Таїнства Миропомазання. Другий раз о. Пузиревич здійснив миропомазання 25 (?!) липня 1943 року. Тоді був миропомазаний мій середній брат і я після прийняття Першого Святого Причастя.

Одна із черниць загинула в дорозі до Луцька. Ймовірно о. Пузиревич послав її до О. Єпископа, але її слід загинув.

Найбільш драматичним на події був 1943 рік. З початку серпня того ж року моя мама з п'ятьма дітьми і зі мною добралася з Волині до Генеральної Губернії. О. Пузиревич залишився в парафії, допомагав втікачам, співпрацював з Армією Крайовою. У Горохові організувалася "самооборона". Мати о. Пузиревича разом із молодшим її сином пробралася до Бохні й пізніше там приєднався до них о. Пузиревич. Це було ще до повторного радянського фронту. Серед родинних пам'яток пані Єви Пузиревич збереглася фотографія Отця Олександра з надрукованим на звороті написом: "*фото Саргул Бохня*".

Після закінчення війни о. Олександр Пузиревич опинився у Влоцлавській дієцезії і був адміністратором парафії Слесін. Від 1 серпня 1946 р. був парохом парафії Жґув у Заґужовському деканаті. Тимчасово був адміністратором парафії Ґрабєніце.

Хворів на серце і цукровий діабет. 31 жовтня 1952 р. був звільнений з обов'язків пароха і замешкав у Домі Отців Пенсіонерів у Цехоцінку, де помер 30 серпня 1953 року. Похований на Раковицькому цвинтарі в Кракові в родинній гробниці біля матері, тіло котрої було перевезене з Бохні.

На могилі о. Олександра Пузиревича була особисто.

З повагою до вас.

Тереза Лукашек

З польської переклала
Владислава Криницька

Сліди пам'яті

ВІЙСЬКОВИЙ КВИТОК № 219

Українець зберіг віднайдені в грубі колишньої плебанії документи поручника Ліпінського

Літом 2008 року в будинку школи (колишня плебанія – прим. ВзВ) в Тучині, у колишньому Рівненському повіті на Волині, протягом кількох тижнів тривав ремонт. Під час розбирання комина робітники знайшли металеву коробку. "*Міністерство Військових Справ*" – надрукований заголовок на одній із картонних обкладинок можна було без труднощів прочитати: "*Книжечка рівня офіцерської служби...*". Із записів на чергових розпадаючих листках без сумніву було відомо, що знайдено документи, які належали поручнику Війська Польського Тадеушу Ліпінському.

Він народився у Новому Бжеску 12 жовтня 1897 року. Після закінчення гімназії в 1916 р., вступив до Польської Військової Організації, з якої в 1918 р. перейшов до відродженого Війська Польського. У рядах 2 Полку Рокитнянських Кіннотників в обороні Цешинської Сілезії боровся з чеськими військами. Недавно підвищеного по службі капрала визнали за доброго кандидата на офіцера і в липні 1919 р. його направили до Школи Підхорунжих Піхоти в Коморові, а через рік перейшов до Школи Підхорунжих Саперів у Варшаві.

Будучи молодим поручником, взяв участь у польсько-більшовицькій війні, за участь у якій отримав Хрест за Хоробрість. Після закінчення війни служив у 10 Полку Саперів. Під час служби пройшов чисельні підготовки,

Військовий квиток поручника Ліпінського
Фот. РОПБіМ

зокрема, курс лижників, а також курс пожежників. Завдяки бездоганній службі в лютому 1923 року отримав підвищення у званні до поручника. З огляду на стан здоров'я він мусив перервати військову кар'єру, що так добре складалася. Уже ніколи не осягнув повної справності, яка дала б йому можливість далі служити у стройових військах. 30 вересня 1928 р. перейшов у запас.

Спочатку мешкав у Влощовій, звідки у 1932 р. перейшов до Опатова, де оселився по вулиці Дзєканській, 5. У той час Військо Польське виділило своїм ветеранам осадницькі ділянки на терені східних воєводств Речі Посполитої. Поручник Ліпінський заповнив анкету, в якій задекларував бажання поселитися на Рубежах. Заступник начальника 2 Батальйону Саперів, який був рідною військовою частиною Тадеуша

Посвідчення Медалі Незалежності, видане поручнику Ліпінському
Фот. РОПБіМ

Ліпінського, майор Філейчик дав позитивну характеристику: "*Взагалі дуже позитивний офіцер запасу*". Кількаразово виїжджав на Волинь, залагоджуючи усякі формальності й вибираючи місце свого проживання. Врешті решт, у липні 1938 р. війт ґміни Деражне Ян Лакубчик видав йому громадянський паспорт з постійною пропискою в домі № 18.

Війна перекреслила усі плани. Будучи поручником, опинився в Тучині. На сході Польщі збирався запас, який мав бути доповненням для відступаючих частин, котрі воювали з німцями. Ймовірно мав координувати ведення подальших етапів мобілізації. Замешкав у домі № 311, що точно було записане ґмінним управляючим, перед яким, згідно з адміністративними вимогами, прибув 15 вересня 1939 року.

17 вересня 1939 р. до Тучина увійшли совєти. Місцева біднота, користуючись з подарованими кількома днями "свободи", почала атакувати поляків. Один із перших пав жертвою постовий поліції на прізвище Кромаша. Тяжко побили керівників і осадників, котрі перебували у містечку. У поблизькій Андріївці, де в більшості проживали родини військових осадників, озброєні українці об'їхали польські доми, тероризуючи мешканців.

Дивлячись на те все, Тадеуш Ліпінський вирішив не повертатися до Деражного, де його всі добре знали. Не знаємо, чи, обтяжуючі його в очах більшовиків, документи польського офіцера сам сховав, чи, можливо, довірив священику, котрий сховав у комині грубки, що обігрівала плебанію. Однак, не уникнув арешту, його забрали 8 квітня 1940 р. у результаті акції, яку провело НКВД на терені всієї Західної України, під час якої заарештовано поліцейських, офіцерів запасу, селян, урядовців, суддів, військових осадників, навіть власників малих фабрик. Будучи сумнівним елементом, не могли тішитися свободою в більшовицькому раю.

Того ж дня схопили в Тучині Тадеуша Ліпінського, і, окрім нього, поручника запасу Станіслава Лукомського, сина власника тучинського земельного маєтку, а також Авраама Келлера, власника шкіряного заводу. Усіх вивезли до в'язниці у Рівному.

Звідти, після кількох тижнів слідства, 31 травня 1940 р. їх перевезли до в'язниці НКВД у Києві. Там вони були замордовані у підвалі пострілом у потилицю голови, а їхні тіла вкинули до масових лісних могил у підкиївській Биківні.

Старого містечка вже немає. Немає костелу, синагоги.

Немає тучинських євреїв, немає, вигнаних трагічними подіями в 1943 р., поляків. Однак, у ньому живуть порядні люди, такі, як Володимир Андрійчак, котрий зберіг знайдені в грубі на колишній плебанії, яка перероблена на музичну школу, документи поручника Ліпінського. Він подбав про те, щоб вони потрапили до посольства Речі Посполитої в Києві. Знаючи трагічні

долі багатьох жителів цієї частини Європи, котрі ніколи не повернулися з війни і котрих родини до сьогодні не знають про долю своїх близьких, мав надію, що для когось ці документи будуть дуже цінною річчю. Завдяки йому поручника Тадеуша Ліпінського, котрий загинув у підвальній камері НКВД і котрого комуністичний режим засудив не тільки на смерть, але і на забуття, можемо нині повернути пам'яті.

Мацей Данцевич

[„*Katyń 1940-2010*" Dodatek specjalny ROPWiM w 70. rocznicę Zbrodni Katyńskiej do „Rzeczpospolitej" z 10-11 kwietnia 2010 r., s. 14-15.]

З польської переклала
Владислава Криницька

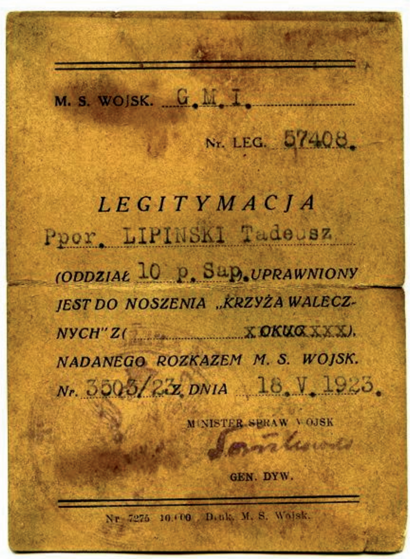
M. S. WOJSK. G.M.I.
Nr. LEG. 57408.
LEGITYMACJA
Ppor. LIPINSKI Tadeusz
(ODDZIAŁ 10 p. Sap.) UPRAWNIONY JEST DO NOSZENIA „KRZYŻA WALECZNYCH" Z(........ x OKUC xxx).
NADANEGO ROZKAZEM M. S. WOJSK.
Nr. 3503/23 z DNIA 18.V.1923.
MINISTER SPRAW WOJSK
GEN. DYW.
Nr. 7275 10.000 Druk. M. S. Wojsk.

Посвідчення Хреста Хоробрих, видане поручнику Ліпінському
Фот. РОПБіМ

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

Відійшли

БРОНІСЛАВА ОРАВЕЦЬ-ЛЕФФЛЕР

Броніслава Оравець-Леффлер – племінниця Франциска Оравця "Девая" з Пороніна, польського офіцера, замордованого в Катині НКВД, зв'язківця Відділу "Цюпаґа" Армії Крайової в Пороніні під час другої світової війни, член Товариства Родин Катинських з Пороніна, лікар стоматолог, активна діячка Об'єднання Підгалян – загинула в катастрофі президентського літака під Смоленськом.

Під час церемонії прибуття домовин з останками жертв катастрофи, прем'єр Дональд Туск сказав про неї: "*Горянка, на Підгалі усі знали, скільки катинська справа завдячує її пасії*".

Броніслава Оравець-Леффлер народилася 16 лютого 1929 року. Мешкала в родинному Пороніні біля Закопаного. Дочка Броніслава і Гелени Оравців.

У 1947-1952 роках навчалася на стоматологічному факультеті Медичної Академії у Кракові. У 1953-1989 роках працювала по своїй спеціальності: в Новому Тарзі, Буковині Татранській, Пороніні та Закопаному. Колеги-стоматологи запам'ятають її як сердечну, лагідну, люб'язну і приятельську Пані доктор.

Часто можна було її зустріти на татранських шляхах.

Пані Броніслава була дуже суспільно активною. Багаторазово засідала в управлінні Об'єднання Підгалян. Активно включалася у багато патріотичних справ, а особливо дбала про пам'ять помордованих у Катині. Була ініціаторкою виставки "Катинь – боротьба за правду" в Пороніні у 2001 році. Привезла також урну з катинською землею, яку покладено в Пороніні під обеліском жертв Катині.

Броніславу Оравець-Леффлер у 2005 році допитували в ролі свідка у Відділі Слідчої Комісії Переслідування Злочину проти польського народу в Кракові у справі замордування в Катині її дядька Франциска.

Броніслава Оравець-Леффлер була нагороджена Срібним Хрестом Заслуги, срібною відзнакою "*За заслуги для Краківської Землі*" і відзнакою "*За зразкову працю в службі здоров'я*".

У 2003 році помер її чоловік, інженер будівництва, Вєслав Леффлер. Мали дочку Аніту і онука Лукаша.

Родина Оравців була для Пороніна вельми заслуженою. Батьки Броніслави були заанґажовані в рух опору. Вони переховували людей, котрих шукало гестапо, а також допомагали в організації переведення осіб через кордон, за що були ув'язнені.

Під час другої світової війни у домі Оравців у Пороніні ховався солдат Франциск Ґайовнічек – людина, за яку в концентраційному таборі Аушвіц-Біркенау в серпні 1941 року віддав своє життя святий Максиміліан Кольбе.

Дядьком Броніслави Оравець-Леффлер був полковник Франциск Оравець, командир 2 Полку Підгалянських Стрільців, замордований у 1940 році НКВД в Катині.

У родині Броніслави Оравець-Леффлер зберігся лист, написаний полковником з табору в Козєльську, який передали до Інституту Національної Пам'яті в Кракові.

Броніслава Оравець-Леффлер протягом багатьох років мріяла, щоб особисто віддати шану своєму дядькові, похованому в катинському лісі. 10 квітня 2010 року – це її перша і остання подорож на могилу полковника. Трагічно загинула в авіаційній катастрофі разом з президентською парою і делегацією польської влади.

Джерело: ПАП

З польської переклала
Владислава Криницька

Спадщина

ОСТРОЗЬКИЙ КАТИНСЬКИЙ СПИСОК

Мешканці Острога та околиць, котрі загинули від рук НКВД в Катині, Харкові, Мєдноє та в інших місцях казні

Після 17 вересня 1939 року, на зайнятих СРСР теренах НКВД заарештувало жовнірів Війська Польського і Корпусу Охорони Прикордоння, службовців Державної Поліції та інших польських державних служб. Військовополонених, взятих у полон Червоною Армією, ув'язнили в "*спеціальних таборах для полонених*" НКВД в Козельську, Старобільську і Осташкові. Серед них опинилися також мешканці Острога і околиць.

Дане опрацювання лише частково торкнулося даної тематики. На мою думку, багато істориків і краєзнавців доповнять цей список. Заохочую Родини нижчезгаданих осіб присилати нам біографії і фотографії.

Поручник **Єжи БАЙКОВСЬКИЙ**

Поручник **Єжи БАЙКОВСЬКИЙ**, нар. 24 серпня 1900 р. в місцевості Должек пов. Остріг над Горинню, пом. в 1940 р. в Катині. Син Генрика і Теклі. Член Польської Військової Організації в Києві, учасник війни 1920 р. в 115 Полку Уланів Великопольських. Жив у с. Сіянці, Здолбунівського повіту, військове поселення Завозів. Служив у 2 дивізіоні таборів.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 13. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
Adam Moszyński, „*Lista katyńska…*", s. 18; „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://www.katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=6&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник **Людвік БОРЕК**, нар. 7 вересня 1913 р. в Кавенчині, Кєлецького воєводства, вчитель. Служив у батальоні КОП "Остріг", загинув у 1940 р. в Катині.

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://www.katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=6&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник рез. **Ян БУРКАЦЬКИЙ**, нар. 12 (25) жовтня 1910 р. у Вороновиці в Україні, помер у 1940 р. в Катині. Син Адама і Франциски з Римкевичів. Випускник Учительської Семінарії ім. Комісії Національної Едукації в Острозі (1932) і дивізіонного курсу підхорунжих зап. в 44 полку піхоти (1933), призначений до 43 полку піхоти. Вчителював у початковій школі в Ставку, Костопільського повіту. Був одружений з Ольгою Татарівною. Мав дочку. Брат Казімєжа (див. нижче).

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 63. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Підпоручник рез. **Казімєж БУРКАЦЬКИЙ**, нар. 24 листопада 1912 р. у Вороновиці в Україні. Син Адама і Франциски з Римкевичів. Випускник Учительської Семінарії ім. Комісії Національної Едукації в Острозі (1932) і дивізіонного курсу підхорунжих зап. в 44 полку піхоти (1934). З 50 полку піхоти переведений до 43 полку піхоти.

У 1935 р. замешкав у Лупісуках, Сарненського повіту. Холостяк. Брат Яна (див. вище).

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 63. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Хорунжий **Александер БИДЛІНСЬКИЙ**, нар. у 1896 р., місце народження невідоме, загинув у 1940 р. в Мєднoє. Син Матеуша. Служив у прикордонній заставі в Мізочі, батальйон КОП "Остріг".

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://www.katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=6&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник **Владислав ХОЛЕВ'ЯК**, нар. 28 березня 1905 р. в Ганківці біля Ясла, загинув в 1940 р. в Катині. Син Юзефа і Агати з Лятів. Вчитель. Випускник Учительської Семінарії в Кросні (1927) і Школи Підхорунжих Резерву Піхоти № 9 в Березі-Картузькій (1929). Призваний на підготовку резерву в 44 і 50 полки піхоти. Призначений підпоручником 1 січня 1933 року. Направлений до батальйону КОП "Остріг". Президентом РП Лехом-Александром Качинським посмертно присвоєно звання поручника. Його прізвище згадане під час урочистих обходів 9-10 листопада 2007 р. у Варшаві.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 76. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://www.katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=6&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Капітан **Кароль ЧАХОР**, нар. 2 лютого 1908 р. в Бохні, пом. у 1940 р. у Харкові. Син Франциска і Марії з Лободів. Лікар медицини. Випускник Лікарського Факультету Варшавського Університету (1934) і Центру Санітарної Підготовки. Офіцер Корпусу Служби Здоров'я, службу проходив у 23 полку піхоти, а далі в 19 Полку Уланів ім. Едмунда Ружицького. З 1938 р. служив у батальйоні КОП "Остріг". У 1939 р. комендант військового шпиталю в Острозі над Горинню. Присвоєно звання капітана зі старшинством 19 березня 1938 року. [Фото].

Капітан **Кароль ЧАХОР**

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*”, praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 75. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
Józef Piotr Knap, „*Służba zdrowia Korpusu Ochrony Pogranicza (1924 – do mobilizacji 1939*” //
http://www.cos.strazgraniczna.pl/downloads/pliki/biuletyn_biezacy/42007/14.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*” //
http://www.katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=6&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Майор **Едвард-Альфонс ДАНІЛЛО-ҐОНСЕВИЧ**, нар. 6 листопада 1898 р., пом. в 1940 р. в Катині. Комендант гарнізону Остріг – Резервний Центр Волинської Бригади Кавалерії. Син Фелікса і Юзефи з дому Корицінської. Ходив до міської школи у Варшаві, потім, після перенесення родини в глиб Росії, був учнем гімназії в Пензі. Жовнір Пулавського Легіону і І Польського Корпусу в Росії. У 1920 р. служив у 3 полку уланів, потім у 4 стрілковому полку піхоти і Волинській Бригаді Кавалерії.

Див.: Włodzimierz Majdewicz, „*Major Edward Daniłło-Gąsiewicz*”, [w:] „Ułan Wołyński” nr 23 z kwietnia 2005 r., s. 10-12 //
http://www.ulan-wolynski.org.pl/biuletyn23.html
„*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*”, praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 159. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*” //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник **Мечислав ДЛУҐОШ**, нар. 18 серпня 1910 р. в Острозі над Горинню, пом. у 1940 р. в Катині. Інженер, випускник школи меліорації в Ломжі (1931), лісничого факультету Головної Школи Сільського Господарства (SGGW, 1934) і Школи Підхорунжих Піхоти Резерву № 7 у Сьремі (1932). З 22 лютого 1939 р. в корпусі інтернованих офіцерів, направлений до Персонального Бюро Міністерства Військових Справ. Керівник тартаку (пилорами) в Острозі. Мав жінку Зофію і дочку Мечиславу. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*”, praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 106. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*” //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник **Мечислав ДЛУҐОШ**

Підпоручник рез. **Еуґеніуш ДОМАНСЬКИЙ**, нар. 12 липня 1913 р. у Великому Кориткові біля Білгорая, замордований у Катині, на зламі квітня і травня 1940 року. Син Мечислава і Розалії з Кєлбасів. Випускник Гімназії Стефана Чарнецького у Холмі (1934) і дивізійного курсу підхорунжних резерву у 9 полку піхоти Легіонів (1935). Підпоручником призначений 23 грудня 1937 року. Офіцер Батальйону КОП "Остріг". За нез'ясованих обставин потрапив до совєтського полону. Полонений Козельська. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 106. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Biłgorajskie ofiary Katynia*" //
http://bilgoraj.com.pl/wiadomosci/news.php?id=4709&dzial=
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник резерву
Еуґеніуш ДОМАНСЬКИЙ

Підпоручник **Едмунд-Зиґмунт ДРОП**, нар. 29 квітня 1910 р. в Острозі над Горинню, пом. у 1940 р. в Катині. Учитель. Випускник Гімназії ім. Марії Конопницької в Острозі, Гуманітарного факультету Варшавського Університету і дивізійного курсу підхорунжих резерву у 28 полку піхоти (1935). Підпоручником призначений 17 листопада 1937 року. Призначений до батальйону КОП "Остріг". Керівник школи підвищення кваліфікації в Острозі, магістр. Заарештований НКВД. Посмертно присвоєно президентом РП Лехом-Александром Качинським звання капітана, що було оголошено під час урочистих обходів 9-10 листопада 2007 року. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 116. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Постовий **Юзеф ФЛІСЕК**, нар. 13 березня 1889 р. в Бжезінах, повіт Ґарволін. Загинув у квітні 1940 р. у Твері. Син Яна і Теклі. У поліції з 1 серпня 1923 року. Постовий Державної Поліції в Острозі над Горинню. В'язень Осташкова. Згідно рапорту № 037/4 вивезений з Осташкова 20 квітня 1940 року. Застрелений три або чотири дні пізніше у Твері. Нагороджений Бронзовим Хрестом Заслуги (BKZ). [Фото].

Див.: Adam Moszyński, „*Lista katyńska…*", s. 236.

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

„*Rozstrzelani w Twerze. Alfabetyczny spis 6314 jeńców polskich z Ostaszkowa rozstrzelanych w kwietniu-maju 1940 i pogrzebanych w Miednoje, według źródeł sowieckich i polskich*", Warszawa 1997, s. 68.

Ротмістр кавалерії **Константи ҐАЛІМСЬКИЙ**, нар. 14 лютого 1901 р. в Логойську на Білорусі. Син Міхала і Зофії з Ґурецьких. Учасник війни 1918-1921 років у рядах Полку Ґродзєнських Уланів. Закінчив Школу Підхорунжих Резерву при Бригаді Кавалерії (1922) і Школу Офіцерів у Бидгощі (1924). Призначений до 25 Полку Уланів, потім до 11 Полку Уланів, став заступником начальника ескадрону резерву. У 1939 р. командуючий ескадроном важкого кулеметного Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. Нагороджений медалями 1918-1921 рр., а також 10-ліття. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 124. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник **Стефан ҐАУҐУШ**, командир I полку в 3 ескадроні 19 Полку Волинських Уланів ім. ген.

Поручник кавалерії
Станіслав ҐУРЕЦЬКИЙ

Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Сенатор **Іннокентій ГОЛОВАЦЬКИЙ**, сенатор II Речі Посполитої, похоронений у Биківні біля Києва. Сенатор з Волинського воєводства в 1930-1935 роках, землевласник і промисловець.

Поручник кавалерії **Станіслав ҐУРЕЦЬКИЙ**, нар. 17 квітня 1903 р. у с. Степашки-Подільські, пом. у 1940 р. у Харкові. Син Августина і Олімпії з Башинських. Призначений до 5 полку уланів (1920), переведений до 1 ескадрону кавалерії КОП (1924), пізніше до 4 ескадрону кавалерії 19 полку уланів (1933). У 1932 р. закінчив Школу Підхорунжих для Сержантів. У 1939 р. командир 3 ескадрону 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 144. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Замісник комісара **Казімєж-Александер ҐЖИБОВСЬКИЙ**, нар. 20 червня 1888 р. в Острозі, помер у 1940 р. в Мєдноє. Службовець Державної Поліції.

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник рез. **Фелікс ЯБЛОНСЬКИЙ**, нар. 2 (або 5) січня 1887 р. в Новій Осаді, Замойського повіту, пом. у 1940 р. в Катині. Син Томаша і Вікторії з Ґодзішевських. Син повстанця 1863 року. Випускник Гімназії в Острозі (1910). Жовнір I Польського Корпусу в Росії. У 1920 р. господарський офіцер. Від 1922 р. службовець Скарбової Палати в Білостоці. У 1939 р. платник військового шпиталю. Одружений з Мар'яною з Ганьців, мав дочку Ядвігу, а також синів Мар'яна, Станіслава і Леха. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 215. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Підпоручник **Вацлав ЯГОЛКОВСЬКИЙ**, нар. в Пулавах, пом. у 1940 р. в Харкові. Син Яна і Бальбіни з Маресів. Закінчив Корпус Кадетів у Равічі. У 1939 р. командир I взводу в 1 ескадроні 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. [Фото].

→

Поручник резерву
Фелікс ЯБЛОНСЬКИЙ

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 179. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Старший вахмістр **Франциск ЯЦКОВСЬКИЙ**, нар. у 1898 р. на Красногірці. Служив у батальйоні КОП "Остріг", пом. у 1940 р. в Мєдноє.

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник рез. **Мар'ян ЯНКЄВИЧ**, нар. 6 квітня 1900 р. в Кіянах, Любартовського повіту, пом. у 1940 р. в Катині. Син Владислава і Марцелі з Салдудзінських. Учасник війни 1920

Підпоручник
Вацлав ЯГОЛКОВСЬКИЙ

р. в 4 полку піхоти Легіонів. Учень Учительської Семінарії в Кєльцах (перший учительський іспит склав у 1927 р. в Острозі). Випускник курсу в Батальйоні Підхорунжих Піхоти Резерву № 7а в Яроціні (1932). Підпоручник з 1 вересня 1932 року. Ймовірно, вчитель у початковій школі в Бистричах над Случем.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 225. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Поручник артилерії **Віктор ЯРОЦЬКИЙ**, нар. 16 вересня 1900 р. в Острозі, пом. у 1940 р. в Харкові. Син Арсенія і Афросінії з дому Андрєєв. Лісник. Закінчив Школу Підхорунжих Артилерії Резерву (1922) і курс Протиповітряної Оборони. Проходив навчання резерву в 2 Дивізії Артилерії Протиповітряної Оборони (1925, 1929, 1931, 1938), як командир взводу. У 1939 р. переведений до 13 батареї протиповітряної артилерії. Командир взводу тієї ж батареї.

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca

Старший вахмістр
Франциск ЯЦКОВСЬКИЙ

Поручник, лікар ветеренар
Станіслав КАЛЬМАН

zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 188. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Капітан **Генрик ЮРЧИНСЬКИЙ**, нар. 19 травня 1900 р. у місцевості Пединки в Україні, пом. у 1940 р. в Катині. Син Яна і Йоанни з Менків. Член Польської Військової Організації. У 1920 р. жовнір 106 полку піхоти, брав участь у боях під Києвом. Пізніше в 6 полку піхоти Легіонів. З 1934 р. командир компанії батальйону КОП "Остріг". Ініціатор будівництва школи і стрілецької світлиці в Глубочку (гміна Гоща). Нагороджений Хрестом Хоробрих, Медалем Незалежності, Срібним Хрестом Заслуги. Одружений з Ядвігою з Штайнгоффів. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 240. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник, ветеренар **Станіслав КАЛЬМАН**, нар. 20 травня 1908 р. в Будах-Волінських, Млавський повіт, пом. в 1940 р. в Харкові. Син Анджея і Зузанни з Пясецьких. Випускник Варшавського Університету (1933) і Школи Підхорунжих Артилерії Резерву (1934). Пройшов підготовку запасу в 1 Полку кіннотників (1934). З 1935 р. служив ветеренаром в 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. Під час вересневої кампанії надалі у 19 полку уланів. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 206. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordo-*

wani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник резерву піхоти **Валенти КАМІНСЬКИЙ**, нар. 10 лютого 1909 р. в Іновлодзі, Равський повіт, пом. в 1940 р. в Харкові. Син Станіслава і Агати з Ґосків. Випускник Учительської Семінарії в Острозі (1929). Вчитель початкової школи. Призначений підпоручником зі старшинством 1 січня 1933 року. У 1939 р. мобілізований до батальйону КОП "Ґоща".

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 208. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

Ротмістр кавалерії **Ришард-Юзеф КАВКА**, нар. 6 листопада 1902 р. в Мар'янові, Бжезінського повіту, пом. в 1940 р. в Харкові. Син Войцеха і Богуміли з Буссів. Випускник гімназії у Скєрнєвіцях (1925), Школа Підхорунжих Піхоти Резерву (1926) і Офіцерської Школи Кавалерії (1928). Служив в 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. У 1937 р. командир взводу Школи Підхорунжих Кавалерії Резерву. У 1939 р. ад'ютант рідного 19 Полку Уланів.

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 219. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Старший передовик **Григорій КОНОВАЛОВ**, нар. 7 лютого 1895 р. в Острозі, пом. 1940 р. в Мєднює. Службовець Державної Поліції.

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підполковник **Владислав КОТАРСЬКИЙ**, нар. 29 листопада 1895 р., пом. у 1939/1940 р. у Львові. Заступник командира 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. Розстріляний НКВД в 1939/1940 р. у Львові.

Підпоручник **Ізидор КОЖЕНЬОВСЬКИЙ**, нар. 4 лютого 1901 р. в Усічах, Луцького повіту. Син Юзефа і Марії з Романовських. Доброволець війни 1920 р. в 7 полку піхоти Легіонів. Закінчив Гімназію в Острозі (1924) і рік вчився на факультеті права у Варшавському Університеті. Потім був учителем в початковій школі в Мощаниці. У 1931 р. закінчив курс підхорунжого резерву в Сьремі. Підпоручник з 1931 р., призначений до 45 полку піхоти. Одружений.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 287. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Ротмістр кавалерії **Едмунд-Александер КШИЖАНОВСЬКИЙ**, нар. 12 травня 1894 р. у Києві, замордований у 1940 р. в Харкові. Син Станіслава і Ришарди з Цивінських. З 1919 р. у Війську Польському в 6 полку уланів, у 1921-1930 рр. в 19 полку уланів. З 1930 р. в ескадроні кавалерії КОП "Олкенікі", з 1934 р. в командуванні Бригади КОП "Ґродно". Отримав звання ротмістра зі

Ротмістр кавалерії **Едмунд-Александер КШИЖАНОВСЬКИЙ**

старшинством 19 березня 1938 року. У 1939 р. квартирмейстер (інтендант) Дивізіону Кавалерії КОП "Невірків". Нагороджений медалями 1918-1921 рр. і 10-ліття. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 270. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=
„*Zamojska Lista Katyńska*" // http://st-zrk.ovh.org/zamlist.html

Старший постовий **Антоній КУЗЬМА**, нар. 11 травня 1901 р., пом. в 1940 р. в Твері. Син Антонія. Державний поліцейський, старший постовий в Острозі. Заарештований 17 вересня 1939 р. і ув'язнений у таборі полонених в Осташкові. Загинув у Твері (Росія). Посмертно нагороджений Пам'ятною Відзнакою Хрест Вересневої Кампанії 1939 р., Лондон, 15 серпня 1985 р., № посвідчення 12616, а також Медаллю за Участь в Оборонній Війні 1939 р., № 2-96-314. Його родину 13 квітня 1940 р. депортовано до Казахстану.

Див.: Teofil Mikulski, „*Biogramy jeńców: Kozielsk – Starobielsk – Ostaszków; Ukraina – Zaginieni*", Wrocław 1999, s. 245-246; „*Rozstrzelani w Twerze. Alfabetyczny spis 6314 jeńców polskich z Ostaszkowa rozstrzelanych w kwietniu-maju 1940 i pogrzebanych w Miednoje, według źródeł sowieckich i polskich*", Warszawa 1997, s. 159.
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник резерву **Єжи ЛІҐЕНЗЄВИЧ**, командир I взводу в 2 ескадроні 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Капітан інтендантства **Ігнатій МАЛІНОВСЬКИЙ**, нар. 29 липня 1892 р. в Лібуши, Горлицького повіту, пом. в 1940 р. у Харкові. Син Миколая і Марії з Богданів. У Війську Польському з 1918 р. – Повітова Комендатура в Горлицях, потім в Армії ген. Галлера і Офіцерська Господарська Школа. Учасник війни 1920 р. в групі ген. Латініка. Служив також в 19 полку уланів і Окружній Господарській Установі у Львові. У 1937-1939 рр. був платником 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. Нагороджений Срібним Хрестом Заслуги, медалями 1918-1921 рр. і 10-ліття. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 325. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

Капітан інтендантства **Ігнатій МАЛІНОВСЬКИЙ**

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник запасу **Миколай НЄВОДСЬКИЙ**, нар. 18 грудня 1900 р. в Уховці біля Ковеля. Син Александра і Зофії з Савлушанських. Випускник гімназії в Острозі (1919), Школи Підхорунжих Артилерії Резерву в Торуні (1922) і Факультету Сухопутної Інженерії і Львівського Політехнічного Університету (1930). Поручник з 1 січня 1935 року. Будівничий інспектор у будівничому управлінні II Округу Корпусу, а також керівник факультету в Школі Будівництва в Любліні. У 1939 р. мобілізований до 13 полку легкої артилерії. Одружений, мав пасинка Тадеуша.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 429. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Капітан **Мечислав-Каєтан НОВОТАРСЬКИЙ**, нар. 7 серпня 1890 р. у місцевості Угорники, Станіславівського повіту, пом. у 1940 р. у Харкові. Син Міхала і Марії з Вольських. Учасник I світової війни, в 1918 р. у військовому полоні, потім – солдат Армії ген. Галлера. З лютого 1926 р. в КОП "Остріг". Підвищення по службі зі старшинством до капітана 1 червня 1919 року. Нагороджений медалями 1918-1921 рр. і 10-ліття.

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 380. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підполковник дипломований **Юзеф ПЕНТКОВСЬКИЙ**, командир 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Хорунжий **Вацлав ПЯСЕЦЬКИЙ**, служив у штабі командира 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Поручник **Юзеф-Адам ПЛІС**, нар. 1908 р., місце народження невідоме, пом. в 1940 р. в Катині. Син Юзефа. Випускник Школи Підхорунжих Піхоти. Підпоручником призначений 1 липня 1933 р. і включений до 15 полку піхоти. 1 січня 1936 р. командир водної кампанії батальйону Корпусу Охорони Прикордоння "Остріг".

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 490. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pli-

Поручник кавалерії рез. **Владислав-Павел ПРЕНЧКОВСЬКИЙ**

ki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник кавалерії резерву **Владислав-Павел ПРЕНЧКОВСЬКИЙ**, нар. 13 лютого 1888 р. у Варшаві, загинув у 1940 р. в Харкові. Син Ігнатія і Здіслави з Гібасевичів. У 1915-1918 рр. служив в російській армії, закінчив Миколаївську Школу Кавалерії. У Війську Польському з 1919 року. Учасник війни 1919-1921 рр. в рядах 10 полку уланів і Кінноти майора Яворського. Поручник зі старшинством від 1 червня 1919 року. З 1921 р. у резерві. Розподілений до 9 полку стрілової кінноти, потім до 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. У 1939 р. був добровольцем (не мобілізований) в резервному центрі Мазовецькій і Поморській бригадах Кавалерії. Юрист.

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 432. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник **Теодор РАЄВСЬКИЙ**, нар. 4 вересня 1904 р. в Острозі, пом. у 1940 р. в Катині. Син Аполлоніуша і Марії з Козєлецьких. Випускник Офіцерської Школи Інженерів у Варшаві (1929). Призначений підпоручником 15 серпня 1928 р., розподілений до 1 батальйону залізничних мостів. Поручник від 1 січня 1932 року. Після закінчення Офіцерської Школи Топографів (1935) включений до Військового Географічного Інституту. Одружений із Зофією з Туркевичів, мав дочку Марію.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 520. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Капітан д-р медичних наук **Казимир-Вільгельм РЮДІҐЕР (RÜDIGER)**, нар. 1 березня 1903 р. в Каліші, пом. в 1940 р. в Катині. Син Вільгельма і Казимири з Валевських. Випускник Лікарського Факультету Варшавського Університету (1930) і випускник Школи Санітарних Підхорунжих (присвоєння ступеня 1930 р.). Доктор Медицини. Служив у 29 полку піхоти, 31 легкій

Капітан д-р медичних наук
Казимир-Вільгельм РЮДІҐЕР

артилерії, 63 полку піхоти, батальйоні КОП. З 1929 р. в Департаменті Здоров'я Міністерства Військових Справ.

Як капітан (присвоєно звання капітана зі старшинством 1 січня 1935 р.), став наприкінці 1935 р. лікарем батальйону КОП "Орани". Після двох років стройової служби, відходить до Командування КОП у Варшаві на посаду заступника санітарного шефа формації. Незабаром його перенесли до І Окружного Шпиталю, а 14 липня 1939 р. відправлений у Департамент Здоров'я Міністерства Військових Справ. Департамент мав 3 відділи. В одному з них, на технічно-лікарському відділені (шеф: полковник д-р Ян Мінтовт-Чиж), стає начальником одного з трьох секторів. Після оголошення мобілізації капітан Рюдіґер, повертається до "свого" КОП-у. Займаючи високу посаду в структурах Санітарної Служби Війська Польського, міг з певністю вибрати собі мобілізаційний розподіл. І вибрав... Одружений. [Фото].

Див.: J. K.: „*Kazimierz Wilhelm Rudiger*", [w:] „Wojskowy Przegląd Historyczny" 1994, 36, 3 (149), s. 472-473, „*Lista oficerów – lekarzy pochowanych na Cmentarzach w Piatichatkach – Charkowie, Katyniu i Miednoje udostępniona przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa*", Gazeta Lekarska 2000, 9 (wrzesień), 116, s. 35 – 52.;
Józef Piotr Knap, „*Służba zdrowia Korpusu Ochrony Pogranicza (1924 – do mobilizacji 1939*" //
http://www.cos.strazgraniczna.pl/downloads/pliki/biuletyn_biezacy/42007/14.pdf
„*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 543 //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Капітан броньової зброї, ротмістр **Богдан РИЛЛО**, нар. 7 грудня 1900 р. в Матейканах, Лідзького повіту, загинув в 1940 р. в Харкові. Син Константина і Чеслави з Ґойжевських. З 1918 р. у Війську Польському. Учасник війни 1918-1921 рр. в партизанському загоні ротмістра Я. Домбровського "Лупашки" (13 полк уланів), Віленському Гарцерському Батальйоні й 211 полку уланів. У 1921-1924 рр. був у відпустці. З 1924 р. служив в 13 полку уланів. Закінчив Школу Підхорунжих Кава-лерії Резерву (1925) і Офіцерську Школу Кавалерії (1927). Призначений підпоручником у 1927 році. Потім служив у 19 полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню і 1 полку підгалянських стрільців. Нагороджений медалями 1918-1921 рр. і 10-ліття. У 1939 р. ад'ютант 1 батальйону легких танків 7 ТП. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 463. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_

Капітан броньової зброї, ротмістр
Богдан РИЛЛО

Підпоручник кавалерії резерву
Евґеніуш-Юзеф ЖЕВУСЬКИЙ

Cmentarna_Charkow.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник кавалерії резерву **Евґеніуш-Юзеф ЖЕВУСЬКИЙ**, нар. 25 березня 1911 р. в Кукавці, в маєтку Евусін, Холмського повіту, пом. в 1940 р. в Харкові. Син землевласника Казимира і Марії з дому Жевуської. Його батько був відомим діячем Народної Партії і близьким співпрацівником Романа Дмовського. Випускник Корпусу Кадетів у Львові, Сільськогосподарського Факультету Державної Вищої Школи Сільського Господарства в Цешині (1934) і Школи Підхорунжих Кавалерії Резерву в Ґрудзьондзу (1935). Призначений підпоручником зі старшинством 1 січня 1937 року. Командир 3 взводу в 4 ескадроні 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. Чергово призначений до 6 полку стрілецької кінноти, в якому проходив підготовку резерву, як командир взводу. У 1939 р. командир 3 взводу в 4 ескадроні 19 Полку Уланів. Агроном. Невідомо про його долю під час вересневої кампанії, ані обставини взяття в полон. У родинних зібраннях збереглася поштова картка зі Старобільська. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 466. //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf
Teofil Mikulski, „*Biogramy jeńców: Kozielsk – Starobielsk – Ostaszków; Ukraina – Zaginieni*", Wrocław 1999, s. 378-379;
Jędrzej Tucholski, „*Mord w Katyniu*", Warszawa 1991, s. 482, 933;
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник запасу **Ян-Мечислав САЧИНСЬКИЙ**, призначення невідоме. Служив у 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Передовик **Теодор САМЕЛЯК**, нар. в 1897 р., загинув в Осташкові в 1940 році. Військовий осадник в Хорові біля Острога. Був комендантом Державної Поліції в Хорові. Передовик Державної Поліції. [Фото].

Див.: „*Rozstrzelani w Twerze. Alfabetyczny spis 6314 jeńców polskich z Ostaszkowa rozstrzelanych w kwietniu-maju 1940 i pogrzebanych w Miednoje, według źródeł sowieckich i polskich*", Warszawa 1997, s. 253.

Ротмістр резерву, у відставці **Едмунд САРНЕЦЬКИЙ**, розподіл невідомий. Служив у 19 Полку Волинських Уланів ім. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Капітан **Казимир САРНОВИЧ**, нар. 29 листопада 1892 р. в Кутні, пом. в 1940 р. в Катині. Служив в батальйоні КОП "Остріг". Запис у німецькому катинському списку: „*131. Sarnowicz, Kazimierz, Hptm., Warschau, ul. Sienna 26 m. 13*".

Ротмістр кавалерії
Єжи-Стефан СКІНДЕР

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

„*Amtliches Material zum Massenmord von KATYN*", Berlin 1943 // http://katynbooks.narod.ru/amtliches/amtliches_material.html

Ротмістр кавалерії **Єжи-Стефан СКІНДЕР**, нар. 8 грудня 1902 р. у Варшаві, загинув в 1940 р. в Харкові. Син Вацлава і Марії з Дудзінських. У Війську Польському з 1919 р., призначений до мінського стрілецького полку. Наступно в Корпусі Кадетів № 2 (1920). Пізніше в 1 полку кіннотників. Закінчив Офіцерську Школу Сержантів у Бидгощі (1924). Призначений підпоручником і направлений до 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню, в якому служив ад'ютантом полку, командир взводу і командир ескадрону, а пізніше мобілізований офіцер. У 1939 р. в Запасному Центрі Волинської Бригади Кавалерії. З 11 вересня командир 1 ескадрону

в II кінному дивізіоні Згрупування Кавалерії підполковника К. Галіцького. Нагороджений Срібним Хрестом Заслуги, медалями 1918-1921 рр. і 10-ліття. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 488. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник **Здіслав-Ґраціан СКЛІВА**, нар. 18 грудня 1913 р. у Богородчанах, замордований в 1940 р. в Харкові. Син Алоїза і Станіслави з Вуйціків. Ходив до середньої школи в Станіславові, а також до Державної Гімназії в Тлумачі (1934). Член Стрілецького Спортивного Клубу "Раз Два Три" в Станіславові. У 1939 р. командир 2 взводу в 3 ескадроні 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 489. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Поручник рез. **Конрад ШЕПЕЛЬСЬКИЙ**, нар. 14 січня 1896 р. в Острозі, помер в 1940 р. в Катині. Син Яна і Амелії з Осткєвіч-Рудніцьких.

Підпор. **Здіслав-Ґраціан СКЛІВА**

Лікар. Випускник Лікарського Факультету Університету Яна-Казимира у Львові (1922) і Державного Стоматологічного Інституту (1925). Доц. стоматогогії Університету Яна-Казимира у Львові, д-р медичних наук. Професор Клініки Профілактично-лікувальної Стоматології у Варшаві, ординатор Хірургічно-Стоматологічного Відділу Соціального Забезпечення у Варшаві, віце-голова Головної Лікарської Стоматологічної Палати. Поручник – призначений у кадри 1 окружного шпиталю. Похований на цвинтарі в Катині.

Див. „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 614 // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

„*Lekarze pochowani na cmentarzu w Katyniu*" // http://www.nil.org.pl/gazeta/gl2000/092000/09-00-16.htm

Хорунжий **Зиґмунт ТАРНОВСЬКИЙ**, нар. 10 грудня 1900 р. в Скотніках, пом. в 1940 р. в Катині. Син Владислава і Мар'яни з Антоняків. У 1920 р. солдат 9 полку піхоти Легіонів. Випускник Центру Підготовки Піхоти

Хорунжий **Зиґмунт ТАРНОВСЬКИЙ**

Капітан
Силвестер ТРОЯНОВСЬКИЙ

№ 1 в Холмі (1924). З 1924 р. служив у 2 батальйоні КОП, з 1934 р. в батальйоні КОП "Березне". Хорунжим призначений 19 березня 1936 року. З 1937 р. командир взводу в батальйоні КОП "Остріг". Нагороджений Хрестом Хоробрих, Бронзовим Хрестом Заслуги. Одружений, мав дочок Ірену і Галину. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 643 //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Капітан **Силвестер ТРОЯНОВСЬКИЙ**, нар. 31 грудня 1891 р. в Єлітові, Вжесінського повіту, пом. в 1940 р. в Катині. Син Франциска і Мар'янни з Новаків. Солдат німецької армії. Учасник великопольського повстання. У 1920 р. був командиром компанії кулеметів у 67 полку піхоти. Присвоєно звання капітана зі старшинством 1 липня 1923 року. У 1932 р. переведений до КОП, до батальйону "Остріг". Нагороджений орденом „Virtuti Militari" 5 кл., Хрестом Незалежності, Хрестом Хоробрих. Одружений з Богданою, мав дочку Яніну. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 652 //
http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf
Adam Moszyński, „*Lista katyńska…*", s. 195;
„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" //
http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник рез. **Вацлав-Юзеф УРА**, нар. 24 серпня 1912 р. в Трусколясах, Опатовський повіт, загинув у 1940 р. в Катині. Син Кароля і Антоніни з Сендровічів. Випускник Учительської Семінарії в Острозі (1932) і дивізійного курсу підхорунжих резерву при 24 полку піхоти (1934). Підпоручником призначений зі старшинством 1 січня

Підпоручник артилерії
Ян ВІШНЄВСЬКИЙ

1937 року. Призначений до 23 полку піхоти. Учитель у початковій школі в колонії Поморанка.

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 658 // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Вацлав ВІХЕРТ, нар. 28 серпня 1900 р., пом. у квітні-травні 1940 року. Професійний Офіцер кавалерії Війська Польського. Пов'язаний із 19 Полком Волинських Уланів в Острозі над Горинню, потім інструктор Центру Підготовки Кавалерії в Ґрудзьондзі (ротмістр). У 1939 р. служив у Запасному Центрі Волинської Бригади Кавалерії – командир 3 ескадрону кулеметників. Полонений в Старобільську.

Підпоручник артилерії **Ян ВІШНЄВСЬКИЙ**, нар. 8 січня 1908 р. у Варковичах, Дубенського повіту. Син Франциска і Марії з Подгружецьких. Випускник Державної Учительської Семінарії в Острозі (1927). Призваний до 13 полку легкої артилерії, залишився у війську надстроково. Закінчив Школу Підхорунжих для сержантів (1938). Призначений підпоручником зі старшинством 15 жовтня 1938 року. Направлений до 24 полку легкої артилерії як офіцер розвідки, потім командир батареї. У 1939 р. командир 7 батареї в III дивізіоні 24 полку легкої артилерії; поранений. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 597. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

Майор **Євгеній ВІШНЬОВСЬКИЙ**, Запасний Центр Волинської Бригади Кавалерії, командир 3 Комбінованого Дивізіону.

Ротмістр кавалерії **Єжи ВІШНЬОВСЬКИЙ**, нар. 30 березня 1901 р. у Волочисках біля Старокостянтинова, замордований у 1940 р. в Харкові. Син Яна і Марії з дому Пенска. Солдат I Східного Корпусу. У Війську Польському з 1919 року. Учасник війни 1919-1921 рр. у рядах 2 полку уланів. Закінчив Офіцерську Школу для Сержантів в Бидґощі (1923). Призначений підпоручником зі старшинством 15 липня 1925 року. Служив у 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню командиром ескадрону. З 1934 р. інструктор Школи Підхорунжих Кавалерії Центру Підготовки Кавалерії в Ґрудзьондзі. У 1939 р. знову в 19 полку уланів 2 ескадрону (ротмістр). Нагороджений Хрестом Хоробрих.

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 598. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie*

Капітан піхоти резерву **Антоній-Вацлав ВІТКОВСЬКИЙ**

Підпоручник резерву **Вінценти ЗАЛЕСЬКИЙ**

oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Капітан піхоти резерву **Антоній-Вацлав ВІТКОВСЬКИЙ**, нар. 21 грудня 1895 р. в Перізні в Росії, пом. в 1940 р. в Харкові. Син Адама і Гелени з Катинських. У 1916-1917 рр. служив у російській армії. Солдат III Східного Корпусу. У Війську Польському з 1918 року. Учасник війни 1919-1921 рр. у рядах 33 полку піхоти. З 1922 р. в резерві. Призначений до 24 полку піхоти, в якому проходив підготовку резерву. У 1939 р. присвоєно звання капітана і призначений до II Округу Корпусу. Нагороджений Хрестом Хоробрих. Військовий осадник з Верхова, Острозький повіт (пізніше Здолбунівський. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 599. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

Старший підхорунжий **Ієронім ВИСОЦЬКИЙ**, нар. 30 вересня 1891 р. в Острозі, пом. у 1940 р. в Мєднює. Службовець Державної Поліції.

Див.: „*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Підпоручник рез. **Станіслав ВИСОЦЬКИЙ**, призначення невідоме. Служив у 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню.

Підпоручник рез. **Вінценти ЗАЛЕСЬКИЙ**, нар. 22 січня 1909 р. в Острозі над Горинню. Син Алоїза і Генрикі з Єловицьких. Випускник Лісничого Факультету Головної Школи Сільського Господарства у Варшаві (1937). Працівник Державних Лісів Луцьк-Володимир-Волинський. Закінчив Школу Підхорунжих Резерву Піхоти у Замброві (1933). Підпоручник з 1 січня 1935 року. Одружений з Антоніною Мерґлер, мав дочку Александру і сина Казимира. [Фото].

Див.: „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*”, praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 722. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Поручник (посполитого рушення) **Станіслав-Людвік ЖУРАКОВСЬКИЙ**, нар. 5 травня 1886 р. в Житниках Таращанського повіту П'ятигорської парафії Київської губернії, пом. у квітні 1940 р. в Катині – офіцер резерву, бургомістр трьох міст у Волинському воєводстві. Закінчив гімназію у Житомирі. Три роки навчався на історичному факультеті Московського університету, а коли уряд видав указ, що тільки росіяни можуть вивчати історію в Росії – перейшов до Київського університету. 7 січня 1910 р. одружився з Марією Ястшебською. Під час І світової війни воював у російській армії, а потім – у польській; отримав ряд нагород. Після демобілізації почав працювати в старостві Луковського повіту в Лукові, потім працював у Влодаві й Любомлі. 6 грудня 1928 р. був переведений до Воєводського Управління в Луцьку. З 1928 р. до 1931 р. був бургомістром у Володимирі-Волинському, а 12 жовтня 1931 р. був обраний бургомістром Здолбунова. 17 серпня 1934 р. був вибраний бургомістром Острога над Горинню і був на цій посаді аж до вторгнення більшовиків 17 вересня 1939 року. У період його строку вповноважень магістрат купує з приватних рук кіно і електростанцію. Магістрат закладає городні ділянки і спроваджує зааненські кози для роздачі безробітним і бідним громадянам міста. Був заарештований совєтською владою 17 вересня 1939 р., біля полудня, у своєму кабінеті в магістраті. Був надзвичайно обов'язковим, не піддався проханням родини, щоб залишитися вдома. Не зважаючи на присутність радянських військ, як завжди, пішов на працю.

Поручник **Станіслав-Людвік ЖУРАКОВСЬКИЙ**

Кілька днів сидів у в'язниці в Острозі. Населення міста складало петиції до совєтської влади з проханнями про його звільнення. Вантажним автомобілем разом із Довгіаллом, власником маєтку в Новомалині, й мешканцем міста Єловицьким, був вивезений з острозької в'язниці в напрямку казарм 19 полку уланів. З Острога перевезли його до в'язниці в Луцьку, а потім до Шепетівки, звідки потрапив до Козєльська в Смоленській області. Був замордований у Катині в квітні 1940 року. У списку в'язнів таборів Козєльськ, Осташків, Старобільськ є під № 1226. Його смерть також підтверджена листами Юзефа Івашкевича від 21 квітня 1943 року і 9 липня 1943 року. Одружений з Марією Ястшебською. Мав з нею дев'ятеро дітей: Едмунда, Анну (померла в

ранньому дитинстві), Людвіка, Юзефа, Марію, Юлію, Станіслава, Ядвігу і Антонія.

У 2001 р. "Волання з Волині" видало II видання книжки під заголовком „*Listy z Kozielska burmistrza miasta Ostroga*" (Biały Dunajec – Ostróg 2001). Це приголомшливий збір документів і родинних фотографій, що торкаються довоєнного бургомістра міста Острога Станіслава-Людвіка Жураковського, замордованого НКВД в Катині. Книжку до друку підготував його син, Станіслав Жураковський, котрий живе в Лондоні.

Див.: „*Listy z Kozielska burmistrza miasta Ostroga*", Biały Dunajec – Ostróg 2001, passim; „*Katyń. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2000, s. 745 // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Katyn.pdf

Ротмістр кавалерії рез. **Казимир ЖУРОМСЬКИЙ**, нар. 10 червня 1895 р. в Більці біля Житомира, замордований в 1940 р. в Харкові. Син Юліана і Катерини з Шпілевських. У 1908-1917 рр. служив в російській армії. Солдат I Східного Корпусу. У Війську Польському з 1919 року. Учасник війни 1919-1921 рр. у рядах 19 полку уланів. Після війни служив у 20 полку уланів, 19 Полку Волинських Уланів ім. ген. Едмунда Ружицького в Острозі над Горинню і 2 полку кінних стрільців. У 1931 р. пішов у відставку, призначений у кадри VII Округу Корпусу. Нагороджений Хрестом „Virtuti Militari" 5 класу, Хрестом Хоробрих 2, медалями 1918-1921 рр. і 10-ліття. Державний Службовець. [Фото].

Див.: „*Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*", praca zbiorowa pod kier. Jędrzeja Tucholskiego, Warszawa 2003, s. 645. // http://www.radaopwim.gov.pl/media/pliki/Ksiega_Cmentarna_Charkow.pdf

„*Polscy oficerowie i policjanci zamordowani w Katyniu, Miednoje i w Charkowie oraz obywatele RP z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej*" // http://katedrapolowa.pl/ofiary_z.php?strona=65&imie1=&imie2=&nazwisko=&stopien=&miejsce=

Ротмістр кавалерії рез.
Казимир ЖУРОМСЬКИЙ

У списку репресованих осіб, опрацьованим Осередком Карта, знаходиться:

Зиґмунт БАШИНСЬКИЙ, син Теофіля (нар. у 1902 р.). Був заарештований 17 вересня 1939 р. в Острозі. Потім ув'язнений у Рівному (25 травня 1940 р.) і у Львові. Далі був полоненим у таборі у Кривому Розі, Дніпропетровській області. Від 2 вересня 1941 р. був солдатом Армії Андерса в СРСР в Тоцкоє.

Див.: Centralne Archiwum Wojskowe w Rembertowie, Kolekcja Akt z Archiwów Rosyjskich. CAW-1, sygn. 1. Alfabetyczna kartoteka ewidencyjna jeńców 1939 roku. // http://www.indeks.karta.org.pl/szczegoly.asp?id=128316

опрацював
о. Вітольд-Йосиф Ковалів

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

Drodzy Czytelnicy i Przyjaciele!

„*Uświęcająca moc tej nocy oddala zbrodnie, zmywa winy, przywraca niewinność upadłym, a radość smutnym; Rozprasza nienawiść, usposabia do zgody i ugina potęgi*”
(Z „Orędzia Wielkanocnego” [„Exultet”])

W największe święto chrześcijańskie – pełne Światła Zmartwychwstanie naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa – przyjmijcie moje najszczersze życzenia.

Niech świętowanie wielkiego triumfu wszystko zwyciężającej Miłości napełni nas światłem Chrystusa i rozproszy wszelki mrok i ciemność.

My, chrześcijanie, podzieleni na różne wyznania, w tym roku razem obchodzimy noc paschalną – niech ten fakt będzie źródłem jeszcze większej nadziei i oczekiwań na pojednanie i osiągnięcie pełnej komunii.

W imieniu parafii, redakcji „Wołania z Wołynia” i swego własnego przyjmijcie życzenia dobra, radości i Bożego pokoju.

Niech Pan Bóg wzmacnia Was każdego dnia, błogosławi i napełnia Wasze serca koniecznie potrzebnymi łaskami.

ks. Witold Józef Kowalów
proboszcz rzymskokatolickiej parafii pw. Wniebowzięcia
Najświętszej Maryi Panny w Ostrogu

Ostróg, Pascha – 4 kwietnia 2010 r.

Дорогі Читачі та Приятелі!

„*Освячуюча сила цієї ночі віддаляє злочини, змиває провини і повертає невинність упалим і опаченим радість; нищить ненависть, будує злагоду і сокрушає царства*”
(із «Великоднього Послання»).

У найбільше християнське свято – Світле Воскресіння нашого Спасителя Ісуса Христа – прийміть мої найщиріші зичення.

Нехай святкування великого тріумфу всеперемагаючої Любові наповнить нас світлом Христа і розпорошить всілякі морок і темряву.

Ми, християни, поділені на різні конфесії, цього року разом відзначаємо пасхальну ніч – нехай цей факт буде джерелом ще більшої надії і сподівань на примирення і осягнення повного сопричастя.

Від імені парафії, редакції «Волання з Волині» і мого прийміть побажання добра, радості та Божого миру.

Нехай Господь Бог зміцнює Вас кожного дня, благословляє і наповнює Ваші серця конче необхідними благодатями.

о. Вітольд-Йосиф Ковалів
парох римо-католицької парафії Успіння
Пресвятої Діви Марії в Острозі

Остріг, Пасха – 4 квітня 2010 р.

Спадщина

ХРЕСТ – КВІТУЧЕ ДЕРЕВО

„Najdalej władasz i służysz w pobliżu,
Król na niebiosach w sercu tym
na krzyżu"
(Адам Міцкевич)

Я добре запам'ятав слова Йоана Павла II під час одного із паломництв до Батьківщини: "*Документуйте історію нашого народу!*". Це важливі слова, тому що народ без історії перестає існувати. У Великий Піст протягом кількох років мої думки повертаються до таємниці хреста. Незвичайного хреста, з родинним тавром страждання. Хрести є різні – хоча Хрест є один. Бувають радісні хрести на місійних шляхах і вежах храмів, прославлення – подяки в монастирних садках і біля польських могил, болісні й покаяння – наповнені стражданням і проханням про Божу благодать змінити долю, про переміну, про здоров'я, про опіку. Про болісний хрест у моїй родині я знав з дитинства. Часто у Маминих спогадах з Волині, хрест ставили у яблуневому саду, біля дому, хрест з війни, свідок долі спаленого села, мучеництва, скорботи – але і благодаті. Довго носив у собі намір розповісти про цей хрест, який постійно повертається, якби щось просило свою історію, на підкріплення тих, котрі в житті хреста зреклися чи ним погордили. Врятувати цей спогад нащадкам.

Два села засновані королем Владиславом Ягеллою разом з парафією Святої Трійці в Любомлі в 1412 році. Римачі та Ягодин були розташовані від храму на відстані біля 15 км. На той час і пізніше не була це велика відстань, але зваживши на те, що до 20-их років XX ст. польське населення ходило до цього храму пішки, це було немале зусилля, особливо восени і зимою. А віра була міцною, героїчною. Лише в 1926 р. закладено парафію Св. Ісидора в Римачах. Мій хрест – це герой півстолітньої історії, стояв на відстані 4 км від костелу, в польській колонії (хуторі) в Новінах. Зимою в 1943 р. брат моєї Мами Станіслав Левчук, у віці 25 років важко захворів. Застуда, хвороба легенів, брак ліків через війну. Усе це на кілька довгих тижнів звалило його на ложе страждання. Нелегко чекати на смерть, коли маєш стільки років, родину, дітей. Лікарі визначили важку стадію хвороби,

не було надії на вилікування. Не зважаючи на війну, завдяки великому старанню, хворого завезли до лікарні до віддаленого Мацейова. Наближався Великий Тиждень, тоді очікували на найгіршу відомість. У воєнну завірюху, більше 30 км, мій дідусь поїхав з "посвяченим" в останні відвідини. Стан хворого був безнадійним. Багато днів без їжі, без руху, ледве розмовляв. Перед виїздом батьки хворого склали Богові обітницю, що якщо Стах повернеться, то перше, що зробить, поставить великий дубовий хрест (а був добрим столяром). Дідусь поклав у вуста хворому крихту свяченого і сказав про складену Богові обітницю. Очі хворого проясніли. На Великдень уже встав. Незабаром почав одужувати і повернувся до дому. З купленого дуба, а роботу виконав Стах, у травні 1943 р. на краю садка поставили хрест. Посвячений, оплаканий, подячний. На прославлення Розіп'ятого, за повернення здоров'я. Того ж літа розбушувалася українська різанина. Околичні села були вимордувані й спалені, а з-під того хреста уся родина сім разів втікала від бандерівців на залізничну станцію в Ягодині. Завжди в пору. Через кілька місяців і цю польську колонію – частину господарств – українці спалили дощенту. Хрест був у вогні.

До згарища, боячись смерті, вже ніхто з близьких не повертався. Остаточно пропало усе надбання. Після переселення поляків за Західний Буг у 1945 р., потрібно було чекати 50 років, щоб відвідати дідове подвір'я. Ми були з черговим відпустовим паломництвом. Мама завжди опералася, не хотіла нас завести на згарище своєї молодості. Але у травні 1995 р. трапилося так, що ми поїхали на старе польське оселення. Здалека, в колгоспних полях цвів здичавілий садок. Вишні, сливи і те, що насіялося саме, але і старі дідусеві яблуні. По дорозі ставок, сонячний день. Перед очима Мами став хрест. Ніхто не вірив – як це, усе спалене, півстоліття боротьби з вірою і хрестом у совєтській імперії – а хрест стоїть. Бачимо його, торкаємося, цілуємо. Наш родовий хрест. Трохи схилився, поріс мохом, але славно розкладав над нами рамена, якби протягом півстоліття чекав на нас. Наламали гілки квітучих вишень, відспівали Суплікації. Неподалік завалена криниця і співаючі зяблики на яблунях. Далі обриси дороги, якісь кущі, бузок, вільшина. Цей хрест ми привезли не лище на фотографіях, але і в серцях. Його фундатор помер кілька років раніше, не знав, що цей хрест пережив його. Міць Божа більша від найсильнішої волі людини. Ми були такими щасливими – наш хрест біля дому, офірний, подячний, як один з небагатьох у Луцькій дієцезії усе пережив. Він був свідком і сторожем аж до воскресіння костелу в Римачах, Любомлі, катедри в Луцьку і більше 30 інших храмів Волині. Дивним було ще і те, що ймовірно якоїсь весни палилася трава в садку, пень хреста від землі був спаленим, ледве тримався, але не впав. Чекав на наше повернення, на нашу молитву.

Кшиштоф Колтун

З польської переклала
Владислава Криницька

Зі старого волинського літопису

ХРОНІКА ОСТРОЗЬКОЇ ПАРАФІЇ [ANNUS DOMINI 1624] EXPENSA

W roku 1624 Dnia 4 octobra

Za przyiachaniem J. X. Biskupa [1] dla poświęcenia kościoła farskie[g]o za pułfunta kadzidła gr 22.

Za gradus do krziżuw na sciani y za pięć krziżuw y za marki na reliqwie za [2] zł 4 gr 8.

Za trzi dunice y trzi miednice y trzi garce gr 12 /4.

Za dwa przefaky y za sito y za wur węglia gr 16.

Za 12 łokci płótna do woskowania na ołtarze zł 5 gr 18.

Za 5 funtuw wosku do woskowania płótna y za pracą aptikarczikowi zło 3 y gr 6.

Za dwa funti kadzidła zł 3 y gr 10.

Za dwa funti bawełni zło 2 gr 20.

Za 36 funtuw wosku, zł 18.

Za griszpan zł 1 gr 15.

Za cinober zł 2.

Za kliei do farb zł 1.

Malarzowi od malowania krziżuw zł 1 gr 18.

Od robienia swiec y za knoti zł 2.

Za dwa funti oliwy zł 1 gr 18.

Za 12 chakuw do krziżuw zł 2.

Za wielkie mari z drzewe[m] zł 2 gr 10.

Od naprawi dwoch zamkuw z kluczami gr 22.

Za dwascie swiec do krziżuw zł 2.

Za (...) [3] zł 1 gr 11.

Za 12 puszek(?) zł 1 gr 18.

Za czteri puszky w które w ołtarze kładziono zł 5 y gr 24.

Od postawienia ław w kościele y od poprawi zł 9 gr 18.

Za ceber na swięcononą(!) wodę gr 12.

Za zamek na chur zł 2 y gr 20.

Za naczinie na swięconą wodę do kruchty gr 12 [4] ||

[“*Kronika Kościoła Farnego Ostrogskiego*” – Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Krakowie, Sekcja I, Archiwum Sanguszków, sygn. 1031, s. 228.]

Відчитав
Тарас Вихованець

Примітки:

[1] Певно, йдеться про Станіслава Лубєньского (1573-1640), луцького єпископа (1624-1627).
[2] Далі незрозумілий значок.
[3] Слово погано проглядається.
[4] Тут закінчується С. 228 Хроніки.

Луцькі єпископи

МАРТИН ШИШКОВСЬКИЙ
1604 – 1607

Мартин Шишковський народився в 1554 р. в Ілжи – місті, що було тоді власністю краківських єпископів, у якому вони мали свою фортечну резиденцію і часто тут перебували. Власне, в ілжинському єпископському замку помер, майже за століття до народження Шишковського, один із пастирів краківської Церкви, а також видатний учений, Томаш із Стшемпіна († 26 вересня 1460), пізніше, через двісті років, у тутешньому парафіяльному костелі Успіння Пресвятої Діви Марії відбулася інтронізація єпископа Антонія-Казимира Островського (2 червня 1753), призначеного тоді на інфлянське єпископство, пізнішого ґнєзненського архієпископа і примаса Польщі.

Єпископ Мартин Шишковський
Фот. Архів

Походить Мартин Шишковський із зубожілої шляхетної родини гербу Остоя, хоча через свою матір, що належала до роду Скаршевських гербу Лешчиць, був споріднений з Мишковськими гербу Ястжембєц, котрі відігравали значну роль у політичному житті Речі Посполитої наприкінці XVI і початку XVII століть. Завдяки, власне, протекції Петра Мишковського, коронного підканцлера (1563), плоцького ординарія (1570) і потім краківського (1577), майбутній пастир Луцької дієцезії мав можливість навчатися за кордоном і, вирішивши обрати церковну кар'єру, отримати перші значніші бенефіціуми. Саме після навчання в єзуїтській колегії в Пултуску і річних студіях в Краківській академії, Мартин Шишковський у 1579 р., за кошти єпископа Мишковського, виїхав до Риму, де навчався в Collegium Romanum, здобуваючи там риторично-гуманітарні знання, а потім навчався на факультеті теології і права. Одним із його вчителів у тому навчальному римському закладі, що вели єзуїти, був Роберт Беллармін, пізніший кардинал і архієпископ Капуї, що був канонізований у 1930 р. і через рік проголошений Доктором Церкви. Його твір "*Compendium doctrinae Christianae*" перекладений з італійської мови на латинську, власне, Шишковським. У Вічному Місті майбутній луцький єпископ завів

знайомство з молодшим, на вісім чи дев'ять років, племінником короля Стефана Баторія, Андрієм Баторієм, котрий став у 1584 р. кардиналом. Разом із ним, після закінчення навчання, збирався повернутися до Польщі, але за рекомендацією свого протектора Мишковського залишився на Апенінському півострові, далі продовжуючи навчання у Падуї та Болонії (до 1586 р.). Краківський єпископ подбав також для нього (у 1587 р.) про канонікат у катедральному капітулі на Вавелі.

Після повернення до країни, Мартин Шишковський став канцлером Петра Мишковського і цю посаду займав аж до його смерті в 1591 році. Тоді знову повторно вирушив до Італії, де другий раз був записаний у книгу студентів в університеті в Падуї (1592). Під час другого перебування на Апенінському півострові, отримав докторське звання обох прав, а у той самий час на церковній ниві був призначений кустодієм у сандомирській колегіяті та завіхойським архідияконом. Після повернення з-за кордону в 1595 р. у Кракові дав кошти для Братства Господнього Страждання при тамтешньому костелі конвентуальних францисканців, для якого пізніше, будучи вже єпископом, збудував окрему каплицю біля того ж костелу (1625). Керуючи Краківською дієцезією у 1600-1606 роках Бернард Мацєйовський, колишній луцький єпископ, знову доручив Мартинові Шишковському функцію канцлера місцевого єпископського ординаріату, з якого він незабаром був призначений королем Зиґмунтом Вазою у 1603 р. (супліка від 7 червня цього ж року) коад'ютором при єпископі Станіславі Ґомолінському в Луцьку. Після інформаційного процесу, що був проведений нунцієм Клаудієм Рангоніґом, отримав 24 листопада 1603 р. з боку папи Клеменса VIII призначення на титулярного єпископа Christopolis. Той же рік був визначним у біографії Шишковського тим, що ним був збудований у родинній Іл'жи, де був парохом, новий корпус парафіяльного костелу (попередньо, в 1595 р., провів там же ремонт пресвітерія). Смерть єпископа Ґомолінського у наступному році поклала на плечі Мартина Шишковського відповідальність за долю громади Божого люду Луцької дієцезії.

На її чолі став Шишковський, будучи ординарієм лише три роки (1604-1607). Уже в 1604 р. спровадив він до Луцька, близьких йому на основі хоча б навчання в пролтузькому колегіумі та Collegium Romanum, єзуїтів (відразу після прибуття вони взяли тут обов'язки проповідників і катедральних сповідників), для котрих спочатку відкрив місійний дім. Незабаром тут відкрився їх колегіум (1608), власне, з фундації Мартина Шишковського, біля якого в 1616-1639 рр. був збудований величний костел Святих Петра і Павла (також із записаних ним коштів), – від 1787 р. катедральний храм дієцезії. З 1610 р. при костелі почала працювати дієцезіяльна духовна семінарія, яку доручили вести Товариству Ісуса. Окрім колегіуму єзуїтів у столиці дієцезії, цей пастир заснував і гарно оснастив також монастирі францисканців (бернардинів) у Бресті (1605) і конвентуальних францисканців у Кременці (1607). В історії луцького катедрального капітулу відзначився тим, що допровадив до ухвалення в 1606 р. його нових статутів. З волі Апостольського Престолу єпископ Шишковський займався справою

залучення до унії православних магнатів (зокрема, князя Костянтина Острозького) і шляхти, при цьому повинен був сам проявляти багато ініціатив. Хоча в 1606 р. король Зиґмунт III прийняв рішення про його підвищення на Плоцьке єпископство, цей пастир встиг ще провести 15-17 вересня 1607 р. дієцезіяльний синод, який відбувся у Янові-Підляшському (синодальні положення, серед них "*De sacra Ruthenorum unione promovenda*", незабаром були надруковані в Замості). Єпископську резиденцію в Плоцьку Шишковський мав прийняти після Войцеха Барановського, котрого монарх перевів на Влоцлавське єпископство, звільнене Петром Тиліцьким, котрого призначили пастирем Краківської дієцезії (після кардинала Бернарда Мацєйовського). Папа Павло V затвердив нового плоцького ординарія на цю посаду 18 липня 1607 року.

Єпископом у Плоцьку Мартин Шишковський був дев'ять років, після того в 1616 р. (трансляційна булла від 17 жовтня) був призначений на Краківське єпископство, яким керував чотирнадцять років. У плоцькій резиденції фундував у 1611 р. колегію єзуїтів при колегіяті св. Михайла, а через рік провів дієцезіяльний синод. Також, після перенесення до Краківської дієцезії, провів синод у 1621 році. У 1627 р. Шишковський заснував на горі Карчувці, росташованій поблизу Кєльц, приналежний краківським єпископам, костел і монастир францисканців (бернардинів), куди спровадив з Мілану реліквії св. Кароля Боромеуша (обраного покровителем цієї фундації). За його керівництва прибули до дієцезії францисканці-реформати. З постанови папи Григорія XV, він, зрештою, виконував функцію комісара для францисканських орденів. Будучи церковним сановником і державним діячем, Мартин Шишковський користувався довірою в короля Зигмунта III, котрий у 1626 р. хотів його призначити на вільну, після смерті Генрика Фірлера, примасовську столицю в Ґнезні, він, однак, сам відмовився прийняти цю посаду.

Помер колишній луцький єпископ 30 квітня 1630 р. в Кракові, залишаючи після себе добру пам'ять як для сучасників, так багату письменницьку спадщину для користування нащадкам.

Його поховали в королівській катедрі на Вавелі, біля конфесії св. Станіслава, над якою поставив в 1624 р. (в період єпископського урядування в Кракові) величний мавзолей. Пам'ятник, як нагороду, поставив у цьому місці племінник Миколай Шишковський, котрий у 1633-1643 роках займав посаду вармінського ординарія. Згідно оцінки тогочасного історіографа Райнгольда Гайденштайна, яка була дана ще за життя Мартина Шишковського, він був "*діячем рідкісної розсудливості*".

Кшиштоф-Рафаїл Прокоп

[Krzysztof Rafał Prokop, „*Sylwetki biskupów łuckich*", Biały Dunajec – Ostróg 2001, s. 65-70.]

З польської переклала
Владислава Криницька

Остоя – герб єпископа Мартина Шишковського